

TYGODNIK SUWAŃSKI

Nr 49/163 Rok IV

8 grudnia 1993

Cena 2500 zł

O SZKOŁACH, BUDŻECIE I SĘKACZU

OD STYCZNIA 1994 roku 19 suwańskich szkół podstawowych przejdzie na garnuszek samorządów. Tak zdecydowali radni na sesji w dn. 4 grudnia br. Dyskusja nad sprawą przejęcia szkół była długa, a wypowiedzi radnych bardzo zróżnicowane.

– 3 grudnia Sejm podjął uchwałę, że szkoły przechodzą pod opiekę samorządów od stycznia 1996 roku. Mamy więc dwa lata. Ale jeśli szkoły przez ten czas nie będą miały stałego gospodarza, pozostaną w zawieszaniu. Na pewno obniży to poziom dydaktyczny i pogorszy stan techniczny budynków. My znamy problemy oświaty. No wiosnę – nowe wybory i nowa rada będzie musiała temat przerabiać od początku. Dlatego zdecydujemy, czy warto pozostawić za sobą zaległości – apelował kurator i jednocześnie radny Jarosław Zieliński, składając na ręce przewodniczącej Danuty Iwaszko dokumenty dotyczące sytuacji finansowej szkół, stanu zatrudnienia itp.

dokończenie na str. 4-5

NIEOCZEKIWANA decyzja nowego rządu, by wstrzymać obowiązkowe przekazywanie gminom podstawówek od nowego roku, wzbudziła oburzenie środowisk samorządowych. Protestuje Krajowy Sejmik Samorządowy, Związek Miast Polskich i inne organizacje. Mimo to rząd zapowiedział, że nie od-

Przeciąganie szkoły

SUBWENCJE CZY DOTACJE?

stąpi od decyzji. Gminy, jeżeli je na to stać, będą mogły przejmować szkoły, ale dobrowolnie, a nie obowiązkowo – mówi nowy szef URM Michał Strąk.

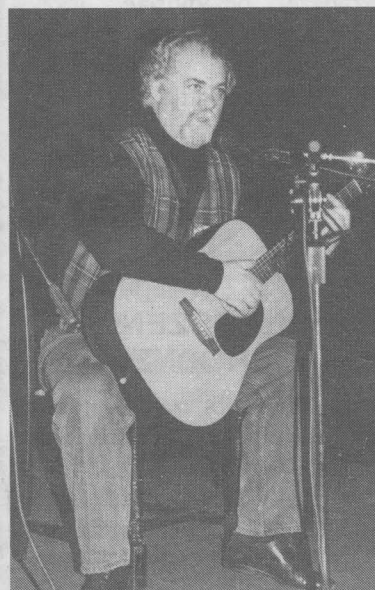
50 posłów SLD i PSL podpisało niedawno projekt ustawy, która zakłada odłożenie na dwa lata obowiązku przejmowania szkół. Samorządowcy ze Wspól-

nej Komisji Rządu i Samorządu zwrócili się do Sejmu, by odrzucił ten projekt. Samorządowców oburza, że decyzja rządu nie była z nimi konsultowana. Uważają, że "zdeprawuje" ona projekt nowej ustawy o finansach gmin, którą opracowała ekipa Hanny Suchockiej, a nowy rząd skierował po popraw-

kach do uzgodnień międzyresortowych. Wreszcie: że poprawiony projekt jest sprzeczny z Europejską Kartą Samorządu Terytorialnego, którą Polska ratyfikowała w tym roku. Twierdzą, że gminy nie przejmą w przyszłym roku dobrowolnie ani jednej szkoły. Dlaczego?

dokończenie na str. 5

SZTAMA W STA

W PIĄTEK, 19 listopada, przed południem wraz z kilkoma moimi uczennicami, "zarażonymi" już bakcyłem teatru, znalazłam się w STA na dwóch przedstawieniach prezentowanych w "czarnej sali" w

ramach tegorocznej edycji cyklicznych Spotkań z Teatrem Amatorskim SZTAMA'93, zorganizowanych już po raz XIV w Olecku. Trwały one od czwartku do niedzieli i jak zwykle wzięto w nich udział nie tylko wykonawców należących do kręgu kultury alternatywnej, ale też tłumy widzów, wiernie i wytrwale uczestniczących we wszystkich wydarzeniach teatralnych, nawet tych rozgrywających się późną nocą. W Suwałkach zaprezentowano tylko dwa przedstawienia oraz koncert jazzowo-balladowy, lecz wydaje się, że naszemu miastu i tych trzech "impres" było dosyć. Gdyby nie to, iż spektakle pokazano przed południem i były one sprzedane młodzieży licealnej – pewnie niewiele osób by je obejrzało. Niewielu też słuchaczy zgromadził wieczorny koncert gdańskich muzyków: Jacka Stama i Leszka Miądowicza. Zobaczyliśmy więc w

dokończenie na str. 12

Będzie dworzec przy Utracie

W atmosferze wzajemnego zrozumienia i sympatii (jak to niegdyś pisano w oficjalnych sprawozdaniach) zatwierdzono umowę z Przedsiębiorstwem PKS. Na jej podstawie miasto wydzierżawi teren pod dworzec PKS co najmniej na trzy lata. W przypadku rozwiązania umowy dzierżawcy przysługiwać będzie zwrot poniesionych udokumentowanych nakładów inwestycyjnych zgodnie z obowiązującymi przepisami. PKS płacić będzie miesięcznie do kasy miejskiej 5 milionów złotych za dzierżawę gruntu, 2,578 mln zł za dzierżawę budynku i 100% czynszu uzyskanego w przetargu za dzierżawę terenów przeznaczonych pod zabudowę pawilonami handlowo-usługowymi.

Z PRAC ZARZĄDU MIASTA

Wszystkie te pieniądze miasto przeznaczy na rozbudowę dworca autobusowego. Warunki przebudowy i użytkowania budynku, który obecnie straszy wybitymi szybami (zdjęcie w 46. numerze "TS"), zostaną ustalone później.

Przetarg

Zaakceptowano wyniki przetargu na budowę napowietrznej linii energetycznej i stacji transformatorowej na osiedlu domków jednorodzinnych Piastowskie II. Stały do niego dwie firmy: TEHMAR (za cenę ryczałtową 490 mln zł) i Zakład Elektryczny Grzegorza Buchowieckiego (za 339.083 tys. zł bez ceny transformatora). Po przeanalizowaniu ofert komisja przetargowa wybrała propozycję tańszą, czyli zakład p. Grzegorza Buchowieckiego.

Prywatyzacja pod przymusem

Członkowie Zarządu Miasta od pewnego czasu wyrażali zaniepokojenie brakiem działań w kierunku prywatyzacji niedochodowych działów Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej. Na ostatnim posiedzeniu (1 bm.) podjęto więc decyzję

o zobowiązaniu dyrektora PGK do sprywatyzowania do 30 stycznia 1994 roku Zakładu Gazownictwa i Zakładu Usług Pogrzebowych. Propozycję form prywatyzacji musi on przedstawić już do 15 bm.

Plany "lokalówki"

Na wniosek Komisji Spraw Społecznych RM Zarząd Budynków Mieszkalnych przedstawił swoje zamierzenia na 1994 rok. O tym, że nie jest dobrze, wszyscy wiedzą – liczba mieszkań komunalnych ciągle maleje (rozbiórki, pożary itp.), a wobec ubożenia mieszkańców i niedostępności (z uwagi na koszty) innych mieszkań zapotrzebowanie na otrzymanie mieszkania komunalnego stale się zwiększa. 50 budynków wyma-

ga natychmiastowej rozbiórki, na wykonanie czeka 130 wniosków o eksmisję, 75 osób oczekuje na przydział mieszkania, a 54 – na poprawę warunków mieszkaniowych (woda, kanalizacja, c.o. itd.). W przyszłym roku ZBM zamierza więc zbudować w stanie surowym budynek komunalny z 30 mieszkaniami. Na jego wykonanie potrzeba 2,8 mld zł. Jego oddanie w 1995 roku pozwoli przede wszystkim na rozbiórkę kilku budynków i sprzedaż oczyszczonych w ten sposób działek. Realizacja tego zamierzenia nie rozwiąże oczywiście wszystkich problemów związanych z budownictwem komunalnym. Należy więc podjąć starania w celu zabezpieczenia w budżecie miasta środków finansowych na długofalowy proces inwestycyjny.

(aw)

OGŁOSZENIA DROBNE

Sprzedam Poloneza 2000 (roc. 1988) oraz przyczepę campingową, tel. 23-84 po 16.00.

★

Łada 2106, r. 1989 – sprzedam. Tel. 44-28 po 18.00.

Komisja Spraw Społecznych w dn. 29 listopada br. obradowała nad zmianami w budżecie miasta.

Mimo że rok budżetowy jeszcze się nie zakończył, wpływy do kasy miejskiej są o 10 mld większe niż planowano. Największy wzrost dochodów nastąpił z tytułu opłaty skarbowej – 12 mld zł (planowano 8 mld zł) i podatku dochodowego od osób fizycznych – 18 mld zł (planowano 12 mld zł).

Komisja zaproponowała, aby

mintona, Suwalski Teatr Animacji w WDK – prowadzący edukację teatralną dzieci i młodzieży wszystkich szkół suwalskich, Młodzieżowy Dom Kultury, szachistów Klubu Sportowego "Hańcza", Miejskie Ognisko Artystyczne i Aeroklub Suwalski.

Ponadto na pomoc dla TPD – 20 mln zł, na paczki dla dzieci z rodzin najuboższych, na imprezę choinkową dzieci specjalnej troski organizowaną przez OSiR.

Z PRAC KOMISJI SPRAW SPOŁECZNYCH

kwotę tę wydatkować w następujący sposób:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – 2 mld 50 mln zł

Pieniądze te przeznaczone zostaną na zasiłki dla najuboższych, zakup węgla, paczki z żywnością i odzieżą, zmniejszenie zadłużeń czynszowych.

Dopłata

do przedszkoli – 1,4 mld zł

Zwiększenie dotacji dla przedszkoli pozwoliłoby na obniżenie opłaty stałej za pobyt dziecka w przedszkolu o 100 tys. zł. Obecnie wynosi ona od 350 do 450 tys. zł. Obniżka obowiązywałaby do końca roku szkolnego 1993/94.

Na kulturę,

sport i towarzystwa opiekujące się dziećmi – 400 mln zł

Kwotą tą zaproponowano wspomóc Suwalski Klub Bad-

OSiR

– 400 mln zł

W uzasadnieniu tej propozycji podano, że OSiR został pozbawiony przynoszącego dochody hotelu Hańcza, poniósł natomiast koszty przebudowy chłowni i usunięcia usterek na pływalni.

Na zakup

autobusu – 1,5 mld zł

Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej zamierza zakupić nowy autobus komunikacji miejskiej przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych. Będzie on wyposażony w specjalny podnośnik, umożliwiający transport wózków inwalidzkich.

Na oświetlenie

uliczne – 500 mln zł

Ponieważ wzrosły koszty energo-

dokończenie na str. 6

INTERPELACJA

W odpowiedzi na zgłoszoną przez radnego Adama Wigierskiego na XLII Sesji Rady Miejskiej w dniu 15 listopada 1993 roku interpelację w sprawie wyłączeń oświetlenia ulicznego Prezydent Miasta Suwałk informuje:

"Częściowe wyłączenia oświetlenia ulicznego wprowadzone latem br. miały na celu przede wszystkim ograniczenie wydatków oraz sprawdzenie możliwości zmian oświetlenia ulicznego.

Przy planowaniu wyłączeń stosowano następujące zasady:

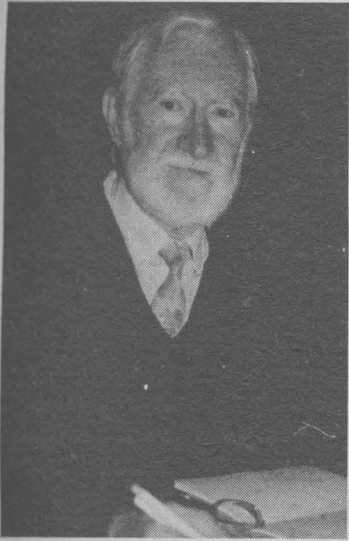
- ograniczenia mogą dotyczyć ulic dobrze oświetlonych,
- na jezdniach posiadających oświetlenie dwustronne wyłączyć należy jedną stronę,
- na ulicach o niewielkim ruchu wyłączyć co 2. lub co 4. lampę,
- przejścia dla pieszych, przystanki i skrzyżowania muszą być oświetlone.

W oparciu o te zasady wyłączono część oświetlenia. Oświetlenie żadnej z ulic nie zostało wyłączone całkowicie ani więcej niż w połowie stanu poprzedniego. Do chwili obecnej nie zakończono oświetlenia fragmentów nowych ulic: cd. ul. Pułaskiego i ul. Podhorskiego.

Ponadto na części ulic zastosowano nowe źródła światła o lepszych parametrach elektrycznych".

TYGODNIK SUWALSKI

Wydawca: Rada Miejska, Suwałki, ul. Mickiewicza 1, tel. 40-22 i 76-67 wew. 59. Redagują: Anatolia Gagacka (sekretarz redakcji), Zygmunt Gałaszewski (redaktor naczelny), Ryszard Łapiński, Halina Wilk oraz stali współpracownicy. Opracowanie komputerowe: "ABZ" s.c., Suwałki, ul. Noniewicza 71, tel. 62-973. Druk: PHU "GRAF" sp. z o.o., Suwałki, ul. Pułaskiego 12, tel. 69-515. Nr indeksu 379948. Redakcja zastrzega sobie prawo skracania tekstów oraz dokonywania zmian tytułów. Tekstów nie zamówionych nie zwraca się. Za treść reklam i ogłoszeń redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

Fot. Z. Gałaszewski

grywkom personalnym...
- Moim zdaniem, aby zmiany personalne były konieczne, muszą być spełnione pewne warunki: przede wszystkim cel, założenie - czemu mają one służyć, następnie człowiek, który ma to zrealizować, oraz przekonanie, że pozostająca dotąd na tym stanowisku osoba nie jest w stanie tego planu wypełnić. Te warunki nie zostały spełnione.

- **Z czego jest pan zadowolony, co udało się panu przeprowadzić podczas tej kadencji?**

- Trudno być szczęśliwym w

wpływem radnych, zajmujących wysokie stanowiska w różnych dziedzinach życia, a tak być nie powinno. Sprawy szkół np. rozpatrywano pod wpływem opinii radnego-kuratora, sprawy spółdzielni mieszkaniowej - pod wpływem jej prezesa, sprawy kultury - pod wpływem wysokiego etatowego urzędnika wojewódzkiego, sprawy handlu - pod wpływem radnych - handlowców. A moim zdaniem - o szkołach powinni decydować rodzice, o spółdzielni - mieszkańcy, o kulturze - jej konsumenci, a o handlu -

dobęłyby się im decyzja budowy domu kultury, podczas gdy istniejące obecnie sale widowiskowe w mieście świecą pustkami. Takich przykładów można przytoczyć więcej. Chodzi mi o to, że gdyby w radzie była reprezentacja mieszkańców, a nie urzędników, zapewne jej decyzje byłyby inne. Urzędnicy i tak powinni brać udział w pracach rady z racji swoich funkcji, ale jako odpowiadający na pytania, udzielający wyjaśnień, a nie decydenci. Za to dostają przecież swoje pensje!

- **Nie wszyscy radni są jednak urzędnikami...**

- Co do niektórych można czasem odnieść wrażenie, że swoją postawą systematycznie "pracowali" na zniszczenie wizerunku rady. Nie wiem, czy to tylko głupota, czy metoda działania.

Chciałbym tu oświadczyć, ponieważ spotkałem się z różnymi opiniami na temat moich poglądów politycznych, że wyszedłem z "Solidarności" i tym poglądom zostaną zawsze wierni, niezależnie od odcieni tej organizacji. Przyklejanie do mnie etykietyki lewicowości uważam co najmniej za nietakt. Z przeglądu dotychczasowych wypowiedzi radnych może okazać się, że w Centroprawicy spotkali się ludzie, którzy uważają się za pravicowców, ale metody postępowania mają lewicowe...

- **Czy będzie pan kandydował w następnych wyborach?**

- Nie.

Rozmawiała: Halina Wilk

RADA ZDOMINOWANA PRZEZ URZĘDNIKÓW

Rozmowa z radnym **Jerzym Lasotą** - znanym w Suwałkach lekarzem pediatrą.

- **Zabierał pan ostatnio głos na łamach lokalnej prasy, nawołując radnych do rozsądku i zaprzestania nie kończących się waśni...**

- Moim celem było zwrócenie uwagi, że służenie swoim wyborcom to budowanie wspólnej pomyślności, poprawianie jakości życia w mieście. Odcinam się od wszystkiego, co burzy. W związku z tym w ogóle nie uczestniczyłem w kolejnych sesjach poświęconych sprawom personalnym. Wziąłem udział dopiero w ostatniej.

- **Co sądzi pan o klubie Centroprawicy?**

- Wolę nie oceniać. Jeżeli to byłaby działalność prowadząca do dobrego, znalazłaby moje poparcie. Ale nie znalazła. Chodziło tu bowiem o rozgrywki personalne, a nie o sprawy merytoryczne. To charakterystyczne, że klub nie zgłosił żadnego wniosku dotyczącego ważnych dla miasta spraw. Chociaż z drugiej strony - jestem członkiem Komisji Spraw Społecznych, w której zasiada wielu radnych z Centroprawicy. I zgadzamy się w wielu kwestiach. Ostatnio np. debatowaliśmy na temat nowelizacji miejskiego budżetu i byliśmy zgodni co do tego, aby pieniądze przeznaczać na inwestycje, a nie przejeżdżać, tzn. np. zamiast przeznaczać ogromne kwoty na pomoc społeczną, raczej płacić nimi za wykonaną pracę na rzecz miasta i wybudować np. mieszkania komunalne, które są bardzo potrzebne. A budownictwo to przecież koło zamachowe gospodarki...

- **Jest pan przeciwny roz-**

rzeczywistości, która nas otacza. Jednak coś tam się nam udało. Problem w tym, że zawsze słysząc niezadowolonych. Zadowoleni na ogół milczą. Dotyczy to również prasy, która za godne uwagi uważa decyzje błędne lub to, co się nie udaje. Nie zauważa natomiast tego, co się udało. Uważam np. za sukces tej rady, że Suwałki, przygraniczne przecież miasto, nie stały się targowiskiem. Handel nie wyszedł na ulicę, tak jak stało się to w innych miastach, co często pokazuje telewizja.

- **Gdy ta rada rozpoczęła działalność, został pan jej przewodniczącym, a prezydentem był Zdzisław Chmielewski...**

- Tak, i to, co wtedy zapoczątkowaliśmy, do dziś procentuje. To wtedy zapadły decyzje o budowie kompostowni, wtedy postawiliśmy słupy ogłoszeniowe, dzięki czemu udało się utrzymać porządek podczas wyborczej wojny plakatowej. Wtedy też zdecydowaliśmy o standaryzacji budek handlowych, uporządkowaniu dzikich garażowisk i najbardziej chyba spektakularnej sprawie - uporządkowaniu "Kaczego Dołu", co obiecaliśmy dzieciom w Dniu Dziecka 1991 roku. Rozdzielenie 2 pasm ruchu na ul. Pułaskiego, czego dziś nikt już nie pamięta - to także decyzja z tamtego okresu. Dopiero przy dzisiejszym ruchu widać, że była potrzebna...

- **A co się nie udało?**

- Moim zdaniem, zbyt mały wpływ na działalność rady mieli tzw. przeciętni mieszkańcy miasta. Rada pozostawała pod

klienci.

- **Słowem, reprezentacja nie była odpowiednio dobrana?**

- Odpowiadała dawnemu socjalistycznemu układowi. Każdy ciągnął do siebie, reprezentując interesy swojej branży. Stąd wiele decyzji nie trafionych. Na przykład rada zadecydowała o przekazaniu 1 mld zł szkole na dokończenie budowy basenu, podczas gdy wiadomo, że ogólnie dostępna pływalnia obok hotelu nie jest do końca wykorzystana. Czy inna reprezentacja mieszkańców podjęłaby taką decyzję? Nie wiem też, czy po-

Zarząd Budynków Mieszkalnych w Suwałkach ogłasza

publiczny przetarg ustny

na dzierżawę działki o pow. 2500 mkw. położonej przy ul. Nowomiejskiej w Suwałkach z przeznaczeniem na parking strzeżony.

Warunkiem przystąpienia do przetargu jest wpłacenie wadium w wysokości 2.000.000 zł w dniu przetargu w kasie ZBM do godz. 9.30. Cena wywoławcza - 1.500.000 zł.

Przetarg odbędzie się w dniu 15 grudnia 1993 r. o godz. 10.00 w pok. 26 Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach przy ul. Noniewicza 3. Bliższych informacji na temat przetargu zasięgnąć można w pok. 23 w ZBM lub telefonicznie - 7693 w. 34.

Zastrzega się możliwość odwołania przetargu bez podania przyczyn.

dokończenie ze str. 1

Z raportów Kuratorium Oświaty wynika, że w 393 oddziałach suwalskich szkół uczy się 11.033 uczniów. Zatrudnionych jest 560 nauczycieli i 226 pracowników administracyjnych. Radni zwrócili uwagę na dużą liczbę pracowników administracyjnych i zasygnalizowali konieczność redukcji. Według wyliczeń kuratorium w ostatnich trzech latach na remonty szkół wydano 762,8 mln złotych, na inwestycje zaś – 14,2 mld. Aby zapewnić funkcjonowanie dziesięciu szkołom, należy wydatkować 52,5 miliarda. Na realizację zadań statutowych potrzeba aż 63,2 mld.

W przyszłym roku koszt utrzymania jednego ucznia w ciągu roku szkolnego wzrośnie o osiemset tysięcy. W tym wyniósł 5,6 mln złotych. Ogółem na utrzymanie szkół będzie potrzebna w 1994 roku ponad 71 mld. W tym połowę stanowią wynagrodzenia pedagogów i pracowników administracji. Suwalskie szkoły mają 10 miliardów zadłużenia.

– Zgodnie z obietnicą rządową, szkoły przejęte przez samorząd zostaną oddłużone. Jeżeli pozostawimy je przy kuratorium, stracą swoją szansę – mówił radny J. Zieliński.

Radny Adam Wigierski apelował o rozsądek: – Prowadzimy budowę oczyszczalni, kompostowni. Nie poradzimy. Widziałem w telewizji gminę Mokotów, która zbankrutowała przez szkoły...

W imieniu klubu Centroprawica wypowiedział się Zbigniew Filipkowski: – Jesteśmy bliżej problemu szkół. Lepiej je znamy i lepiej możemy pomóc. Myślę, że z budżetu można coś wydzielić na remonty szkół i przynajmniej poprawić ich jakość techniczną, nie wspominając o zakupie pomocy naukowych. Ostatecznie w wyniku imiennego głosowania połowa radnych, tj. 12, wypowiedziało się za przyjęciem szkół i tyle samo przeciw. Zdecydowała przewodnicząca D. Iwaszko: – To sprawa dużej wagi. Powinniśmy przyjąć szkoły i jak najszybciej zabrać się za inwentaryzację majątku.

W podjętej uchwale o przejęciu szkół zanotowano, że powinny być one oddłużone i otrzymać subwencję.

KOMU PIENIĄDZE?

Zgodnie z porządkiem obrad, radni zapoznali się z opiniami komisji w sprawie podziału 10

miliardów nadwyżki budżetowej.

Komisja gospodarcza wniosła o zmniejszenie dotacji dla przedszkoli o 900 milionów. Dotacja, zdaniem zarządu, pozwoliłaby na zmniejszenie o 100 tysięcy jednorazowo opłat za przedszkola. Zdaniem komisji, taka dotacja jest bezcelowa. Zdanie to podzielili również członkowie klubu Centroprawica.

– Dziś zmniejszymy o sto tysięcy opłatę, a za miesiąc zwiększymy o dwieście. Bez sensu – twierdził radny Zdzisław Chmielewski. Podkreślił też, że rodziny posyłające swoje dzieci do przedszkola nie należą do ubogich, a przynajmniej mają pracę. Należy raczej pomóc żyjącym w nędzy bezrobotnym. Dlatego też

kolejna propozycja zmiany dotyczyła zwiększenia o blisko miliard dotacji dla Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

– Pomoc dla najuboższych to jedno z najważniejszych naszych zadań – podkreślał A. Wigierski.

Do dyskusji nie przygotowała się jedynie Komisja Ładu Przetrasznego.

– Nie było kworum. Nie podjęliśmy decyzji. Jedynie dyskutowaliśmy – oświadczył radny Jan Urbanowicz.

Ostatecznie radni przegłosowali tylko niektóre punkty z propozycji zarządu. I tak: podjęto uchwałę o przekazaniu pół miliarda dla przedszkoli, półtora miliarda na zakup nowego autokaru dla Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej. Trzy miliardy na zakup opału, odzieży i ubrań otrzyma Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Pięćset milionów radni postanowili przeznaczyć na oświetlenie ulic. 450 mln będzie przekazane na pomoc klubom sportowym, milion dla Aeroklubu, a 600 mln dla OSiR. W sumie z nadwyżki rozdysponowano 6,5 miliarda. Pozostałe pieniądze będą przedmiotem dyskusji na najbliższej sesji.

– Do dotacji administracji samorządowej potrzebujemy dokładnej analizy potrzeb. Podobnie jak i na "pozostałą działalność". Dokładne wyliczenie winien też przedstawić Zarząd Budynków Mieszkalnych, który wystąpił z wnioskiem o dofinansowanie w kwocie 450 milionów do remontu walącego się budynku na terenie byłej jednos-

tki wojskowej – zaproponował radny Zdzisław Chmielewski.

KIERUNKI ROZWOJU

W czasie obrad nie zostały przyjęte założenia budżetu na przyszły rok.

– Jest to temat nr 1. Jednak nie chodzi nam o liczby, ale o założenia konstrukcji budżetu w oparciu o kierunki rozwoju. Musimy wiedzieć, jakie dziedziny mamy priorytetowe – stwierdził radny A. Wigierski.

Radny Z. Filipkowski zwrócił uwagę na nadmierną wyprzedzący gruntów w mieście. W związku z tym wnioskował o przygotowanie przez zarząd koncepcji programu wykupu i sprzedaży gruntów. Mimo tych uwag, prezydent Suwałk Leszek Poźniak

należy pamiętać, że mamy 11.600 bezrobotnych i leżymy na szlaku turystycznym. Może warto to wykorzystać – zakończył dyskusję Grzegorz Kubaszewski.

INTERPELACJE

Jak zwykle radni zgłaszali również swoje wątpliwości i pytania. Stanisław Kowalczyk pytał więc o ofertę złożoną przez Mazurską Telewizję Kablową. Maciej Ambrosiewicz był zainteresowany, ile pieniędzy wpłynęło do kasy miejskiej tytułem kar za nieposypywanie piaskiem ulic i chodników. Tadeusz Szturgulewski wyraził oburzenie z powodu oświadczenia Zarządu Miasta, w którym jego członkowie stwierdzają jednogłośnie: "... że z po-

O SZKOŁACH, BUDŻECIE I SĘKACZU.

przedstawił propozycje budżetu. Już na wstępie okazały się one nieaktualne, bowiem nie przewidywały szkół.

Najwięcej pieniędzy w przyszłym roku zarząd zamierza wydatkować na budowę, modernizację i rozbudowę sieci wodno-kanalizacyjnych. W sumie planuje się inwestycje na 5,5 miliarda. Nieco mniej, bo 5 miliardów, w budżetowych przysiężkach przeznaczają się na przebudowę dróg. Roboty publiczne i interwencyjne pochłonęłyby 2 miliardy, a działania proekologiczne – miliard. Zdaniem zarządu, najpilniejszym zadaniem rzeczowym jest kompostownia. Jej terminowe przekazanie do użytku daje szansę na umorzenie części kredytu. Istotna – zdaniem zarządu – jest również budowa budynku komunalnego. Jego oddanie spowodowałoby napływ do Suwałk ludzi młodych i rozwiązałoby w minimalnym stopniu problemy mieszkaniowe.

Ponieważ, jak wspomnieliśmy na wstępie, założenia budżetowe nie uwzględniały wydatków związanych ze szkolnictwem, radni poprosili o aktualizację dokumentów.

– Prosimy o zrobienie bilansu perspektywicznego, żebyśmy wiedzieli, co mamy zrobić dziś, co za pięć, a co za dziesięć lat – powiedział J. Zieliński.

Radni postanowili, że do tematu "przysiężki" budżetowej na przyszły rok wrócą po dziesiątym grudnia. Do tego czasu ma już być znana wysokość subwencji.

– Przy planowaniu budżetu

wodu przyśpieszenia terminu obrad XLIV Sesji Rady Miejskiej na dzień 4 grudnia 1993 roku, tematy będące przedmiotem obrad nie mogą być wyczerpujące przygotowane, ze względu na zbyt krótki okres (4 dni) od powiadomienia o zwołaniu sesji do jej posiedzenia". T. Szturgulewski stwierdził, że wszyscy radni zobowiązani są do wyłożonej pracy, a jeżeli członkowie zarządu nie są w stanie wykonywać swoich zadań, powinni złożyć rezygnację.

POŻYCZONA GAZETA?

W czasie obrad sesji nie doszło do powołania rady programowej "Tygodnika Suwalskiego". Rada ta, woła radnych, miałaby wpływ na charakter pisma.

– Jeśli płacimy pieniądze, musimy mieć wpływ na pismo – twierdził Jarosław Zieliński.

Jak poinformował radnych redaktor naczelny "TS" Zygmunt Gałaszewski, tygodnik stanowi własność Wojewódzkiego Domu Kultury. Na mocy porozumienia został on pożyczony Radzie Miejskiej. Aby sprawę tygodnika ostatecznie rozwiązać, radni powołali 4-osobową komisję (Z. Filipkowski, D. Iwaszko, G. Kubaszewski, J. Zieliński), która sprawdzi wszystkie dokumenty i będzie próbowała zmienić prawnego właściciela pisma. Tylko wtedy można będzie mówić o radzie programowej wywodzącej się z Rady Miejskiej.

SUKCES SĘKACZA I PALMY

Maciej Ambrosiewicz podzielił się z radnymi wrażeniami z

wyjazdu na XX Wystawę Sztuki Rękodzieła do Grande-Synthe (Francja). W wystawie udział wzięli Francuzi, Holendrzy i Belgowie. Suwalscy twórcy rękodzieła pojechali z racji współpracy z Grande-Synthe.

- Ekspozycji towarzyszył zespół "Pogranicze" z Szypliszk. Wszystkim bardzo się podobał. Otrzymał zaproszenie do Francji na lato. Bardzo szybko zniknęły nasze sękacze. Dużym też zainteresowaniem oglądających wystawę cieszyła się wielkanocna palma - opowiadał o sukcesie M. Ambrosiewicz.

(w)

ROŚNIE AKTYWNOŚĆ

Lider klubu Centroprawica J. Zieliński poinformował, że wielu radnych (zwłaszcza członków klubu) wyraziło chęć uczestnictwa w pracach większej liczby komisji rady niż dotychczas. Będzie to działalność aktywna i zapobiegnie chronicznym ostatnio brakom wymaganej do podjęcia uchwał frekwencji. Do składu osobowego poszczególnych komisji dokończono: 1) Komisja Gospodarcza - Marian Chmielewski, Stanisław Kowalczyk, Krzysztof Szulc; 2) Komisja Spraw Społecznych - Jerzy Maciągowski, Krzysztof Szulc; 3) Komisja Ładu Przestrzennego - Tadeusz Szturgulewski, Jarosław Zieliński; 4) Komisja Rewizyjna - Zdzisław Chmielewski, Jerzy Maciągowski, Andrzej Skalski.

WOLNE WNIOSKI!

Mogło się wydawać, że po wnikliwym rozpatrzeniu głównych tematów, sesja zostanie wkrótce zakończona. Kilku radnych poprosiło nawet o zwolnienie ich z dalszego udziału w obradach. Jednak nawet nie bardzo wnikliwy obserwator kilku ostatnich sesji wie, że wolne wnioski kończące dyskusje nie odpowiadają tak niskiej randze odległego punktu porządku obrad. Zazwyczaj też nie dotyczą błahych spraw i nie kończą poruszanych w nich problemów. Tak było i tym razem.

Na ręce przewodniczącej D. Iwaszko złożono pisemne żądanie wyjaśnienia wypowiedzi prezydenta L. Poźniaka na łamach "Kurierza Porannego". Wynikało z niej, że suwalscy radni, krzysztając z pełnionych funkcji, kierują się dobrze pojętym własnym interesem, np. kupując "za pół darmo" przeznaczone dla Urzędu Miejskiego obrazy Dwurnika, usiłują nabyć bez przetargu działki itp. Radni zażądali podania nazwisk posądzonych o prywatę osób.

W odpowiedzi prezydent przedstawił odszukaną z trudem kopię skierowanego do redaktora naczelnego "Kurierza Porannego" pisma, w którym oświadczył, że nie utożsamia się z wypowiedziami zawartymi w tej publikacji. Treść pisma konsultował również z radnymi Krzysztofem Szulcem i Gustawem Orłowskim. Rozpoczęła się dyskusja, której nie można określić jako kurtuazyjnej wymiany zgłębionych merytorycznie poglądów w pełnej wzajemnego zrozumienia atmosferze. Radni uznali, że pismo jest zdecydowanie niewystarczającym w tej sprawie krokiem i oczekują od prezydenta bardziej radykalnych działań, np. żądania sprostowania, a przypadku jego braku - postępowania sądowego.

Po gorącej dyskusji propozycja przewodniczącej D. Iwaszko, dotycząca odczytania pisma redaktora naczelnego "Krajobrazów" w sprawie przeproszenia za fragment wywiadu z radnym Z. Chmielewskim (opublikowany tym razem w "Tygodniku Suwalskim") sugerujący działalność przestępczą jego redakcji, nie zyskała aprobaty, gdyż radni zapoznali się z nim już wcześniej.

Gdy sesja miała być już formalnie zakończona, radny Z. Filipkowski przypomniał zebranym, że nie została jeszcze udzielona odpowiedź Zarządu Miasta na wniosek Komisji Spraw Społecznych w sprawie zwolnienia z pracy w "TS" red. Tomasza Kubaszewskiego. Z odczytanego pisma do RM wynikało, że zarząd podtrzymał swoje stanowisko w tej sprawie i oczekuje na rozmowę z zainteresowanym w celu podpisania nowej umowy. Podkreślił jednocześnie dużą aktywność dziennikarską red. T. Kubaszewskiego w ostatnim czasie na łamach "TS" oraz to, że zatrudnienie w innych redakcjach zapewnia mu ubezpieczenie społeczne. Po odczytaniu odpowiedzi słyszało się na sali: bezczelność, bezczelność...

Zygmunt Gałaszewski

PS

Jak zwykle w takich przypadkach dyskusja ma dalszy ciąg poza salą obrad. To, co usłyszałem już na ulicy od jednego z radnych, pozostawię dla siebie, mimo że puenta była czysto przyrodnicza i prognozowała szanse muchy w walce z lwami. Z rozmów prowadzonych w takim trybie powstał prawdopodobnie sporny tekst opublikowany w "Kurierze Porannym". Zawsze byłem słaby w ping-pongu, nawet w roli obserwatora. Nie wytrzymuje szyja. (zg)

dokończenie ze str. 1

Zamiast swobody wydatków - "znaczone" pieniądze

Projekt ustawy o finansach gmin opierał się na założeniu, że wszystkie gminy przejmą podstawówki. Do tego założenia autorzy dopasowali zupełnie inny niż dotychczas sposób naliczania subwencji dla gmin. Od przyszłego roku miała ona stanowić 7,5 proc. planowanych dochodów budżetu państwa. Jej wysokość miała zostać zwiększona aż o ponad 30 bln zł w porównaniu z obecnym rokiem, bo na tyle właśnie rząd Suchockiej obliczył wydatki gmin na przejęte szkoły. Po decyzji ekipy Pawlaka o dobrowolnym przejmowaniu podstawówek już

jak najwięcej z własnych źródeł dochodów oraz subwencji. Jeżeli cała oświata będzie utrzymywana z dotacji, to będą one stanowić aż 38 proc. dochodów gminy.

Długi nie znikną, gospodarza nie będzie

- Nieprzekonujący jest argument nowego rządu, że gminy nie poradzą sobie z utrzymaniem zadłużonych szkół - mówiła Gilowska - bo zadłużenie szkół nie zniknie, gdy pozostaną one w rękach państwa - nie jest pewne, że rząd oddłuży szkoły. Natomiast jeżeli nie będą one miały dobrze, rozsądnego gospodarza, to nadal pieniądze na oświatę będą marnotrawione i nie będzie można przeprowadzić reformy oświaty. Za dwa lata sytuacja szkół

SUBWENCJE CZY DOTACJE?

tak zrobić nie można. Można jedynie dawać gminom dotację celową na prowadzenie konkretnej przejętej szkoły. A są to zupełnie inne pieniądze: jeżeli jakaś gmina znajdzie sobie dla szkoły bogatego sponsora, np. rzemieślnika, to zaoszczędzoną część subwencji może wydać na coś innego, np. drogę czy wodociąg. Natomiast pieniądze z dotacji są "znaczone" i nie można ich wydać na nic innego, a zaoszczędzoną dotację trzeba zwrócić państwu. Po co więc oszczędzać?

Kiedy rząd "wyjął" szkoły z ustawy o finansach, to automatycznie zmniejszyła się wysokość subwencji - do symbolicznych 0,8 proc. dochodów budżetu.

- To czysta fikcja niezależnego systemu finansowego samorządów! Jak podzielić takie pieniądze na 2,5 tys. gmin? - mówi Zyta Gilowska - wiceprzewodnicząca Krajowego Sejmiku Samorządowego.

W niezgodzie z Europą

Sprzeczność poprawionej ustawy z Europejską Kartą Samorządu polega na tym, że karta przewiduje m.in. przekazywanie przez państwo gminom jak najwięcej środków finansowych, które mogłyby wydawać zgodnie z własnym wyborem. Czyli: jak najmniej pieniędzy z dotacji, a

drastycznie się pogorszy. Min. Michał Strąk uważa, że nic nie stoi na przeszkodzie, by gminy przejęły dobrowolnie w przyszłym roku wszystkie szkoły. Jednak zdaniem samorządowców (podobnie uważa też pełnomocnik rządu ds. reformy Michał Kulesza) nie będą mogły przejąć dobrowolnie w przyszłym roku ani jednej szkoły. Jeżeli bowiem gmina chce to zrobić, to zgodnie z obowiązującymi przepisami musi zawrzeć porozumienie z kuratorem co najmniej na trzy miesiące przed rozpoczęciem roku budżetowego, by minister finansów zdążył obliczyć dla niej wysokość dotacji. Gminy, które chciałyby od przyszłego roku prowadzić szkoły, musiałyby więc zawrzeć umowę najpóźniej do końca września.

Stracą nauczyciele

Samorządowcy uważają, że decyzje nowego rządu zostały wymuszone naciskami nauczycieli, którzy boją się przejść na garnuszek gminy. - Taka decyzja odbija się niekorzystnie przede wszystkim na sytuacji nauczycieli - mówią samorządowcy. - Przecież gminy i tak dokładają do szkół. Nie wiadomo, czy będą to dalej robić. Po co, skoro za własne pieniądze nie będą miały na szkołę żadnego wpływu.

Krzysztof Laskowski

Hortex Białystok

informuje,

że przyjmuje zamówienia na świąteczne ciasta i torty.

Zamówienia przyjmowane są w punkcie sprzedaży przy ul. Kościuszki 55 do 15 grudnia br. w godz. od 10.00 do 18.00.

Udanych zakupów i Wesołych Świąt

życzy Hortex

dokończeniu ze str. 2

gii elektrycznej, szczególnie po wprowadzeniu podatku VAT, aby nie dopuścić do wyłączenia oświetlenia ulicznego w mieście, należy budżet zwiększyć o podaną kwotę.

Na inwestycje – 2,5 mld zł

Kwota ta zostanie wydana przede wszystkim na budowę kompostowni i dworca autobusowego. Jak poinformował komisję kierownik Wydziału Inwestycji UM Mieczysław Modzelewski, budowa kompostowni przebiega zgodnie z planem, a

Ośrodka Pomocy Społecznej. Zamiast na zasiłki dla bezrobotnych – proponował radny Jerzy Lasota – lepiej wydać nadwyżkę budżetową na inwestycje w mieście, a tym samym dać zatrudnienie kilkudziesięciu osobom.

Szkoły podstawowe samorządowe

Komisja Spraw Społecznych Rady Miejskiej obradowała w ubiegłym tygodniu dwa razy. Porządek drugiego posiedzenia zawierał tylko jeden punkt: wydanie opinii na temat przejęcia

Z PRAC KOMISJI SPRAW SPOŁECZNYCH

niektóre prace wyprzedzają przyjęty harmonogram.

★ ★ ★

Na wniosek radnych Zbigniewa Filipkowskiego i Jerzego Lasoty komisja zwróciła się do Zarządu Miasta o przedłożenie informacji na temat rozwoju budownictwa komunalnego w Suwałkach. Dopiero wówczas będzie można przyznać 450 mln zł na remont budynku mieszkalnego na terenie byłej jednostki wojskowej przy ul. Pułaskiego.

Z kolei radny Jarosław Zieliński zaproponował, aby na najbliższej sesji Rady Miejskiej prezydent przedstawił strukturę zatrudnienia w Urzędzie Miasta z uwzględnieniem pracowników interwencyjnych.

Społeczne Ognisko Pomocy Dzieciom i Katolickie Towarzystwo Służby Dzieciom będą mogły być finansowane z kasy miejskiej, jeżeli dopełnią obowiązku zarejestrowania się w Kuratorium Oświaty.

Najwięcej emocji podczas obrad komisji wywołała dyskusja o dofinansowaniu przedszkoli oraz dotacji dla Miejskiego

przez Zarząd Miasta od 1 stycznia 1994 r. suwalskich szkół podstawowych. Było to bodaj najważniejsze posiedzenie Komisji Rady Miejskiej. W obradach uczestniczyli dyrektorzy wydziałów Kuratorium Oświaty. Radni zapoznali się z bardzo wnikliwie opracowanym przez kierownictwo kuratorium materiałem o sytuacji kadrowej i finansowej suwalskich szkół.

W dyskusji wyłoniły się wątpliwości na temat sposobu oddłużenia szkół, naliczania subwencji z budżetu państwa gminom przejmującym szkoły podstawowe i prowadzenia inwestycji oświatowych. Mimo tego członkowie komisji byli jednomyślni, że samorząd powinien przejąć szkoły pod warunkiem uprzedniego ich oddłużenia i przyznania na ten cel subwencji państwowej. Chociaż Zarządowi Miasta przybędzie wówczas niewątpliwie kłopotów, ale sytuacja szkół, w tym także uczniów i nauczycieli, powinna ulec poprawie.

Ryszard Łapiński

DEBATY BUDŻETOWE

Nad propozycjami podziału nadwyżki budżetowej debatowały również komisje ładu przestrzennego i gospodarczego.

Trzeba powiedzieć, że uwagi radnych, zgłaszane pod adresem autorów propozycji, różniły się w poszczególnych komisjach dość znacznie. Dodatkową trudność w wypracowaniu wspólnego stanowiska stanowił fakt, że w posiedzeniach brała udział bardzo nieliczna grupa radnych. Komisja Ładu Przestrzennego pod nieobecność przewodniczącego (Maciej Ambrosiewicz przebywał we Francji) i braku kworum ograniczyła się tylko do wysłuchania informacji i zgłoszenia uwag. Obrady Komisji Gospodarczej natomiast były właściwie dialogiem Zdzisława Chmielewskiego, który szczegółowo "odpytywał" miejskich urzędników na temat celowości poszczególnych wydatków.

Największe zastrzeżenia członków Komisji Ładu Przestrzennego wzbudziła pozycja "opieka społeczna". Radni wyrazili zaniepokojenie wzrastającym bezrobociem i koniecznością przeznaczania coraz większych środków na pomoc społeczną. Zarząd Miasta powinien, zdaniem radnych, podjąć decyzje co do stworzenia w ramach prac interwencyjnych stanowisk pracy w miejskich jednostkach komunalnych, co przyniosłoby miastu wymierne efekty.

Zgola inne wnioski zgłoszono podczas obrad Komisji Gospodarczej. Na wniosek radnego Z. Chmielewskiego kwotę przeznaczoną na pomoc społeczną i dopłaty do czynszów zwiększono do 3 miliardów, zabierając 700 mln przedszkolom. Pre-

zesowi największej suwalskiej spółdzielni mieszkaniowej trudno się dziwić – jego lokatorzy zalegają ze spłatą ponad 11 miliardów złotych. Ogromne trudności ze ściąganiem należności od lokatorów ma również ZBM. Dopłaty do czynszów uradowałyby zapewne także Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej... Jak będzie – zadecyduje sesja.

Dyrektor PGK zapowiedział na najbliższe miesiące kolejną podwyżkę cen biletów autobusowych – do 4 tys. zł za bilet normalny i 120 tys. zł za bilet miesięczny. Okazuje się, że w Suwałkach mamy obecnie niższe ceny biletów MPK w regionie (w Białymstoku – 5 tys., w Elku, Augustowie i Łomży – 4 tys. zł), a koszty eksploatacji rosną nieubłaganie, co wiąże się przede wszystkim z wprowadzeniem podatku VAT (PGK oblicza straty z tego tytułu na 850 mln zł przy zakupie materiałów i 400 mln zł przy remontach autobusów), a także z koniecznością remontu kapitalnego 4 autobusów. Dodajmy, że cena paliwa wzrosła o 13%.

Na obradach Komisji Gospodarczej pojawili się przedstawiciele Mazurskiej Telewizji Kablowej z Giżycka, którzy przedstawili propozycję założenia sieci telewizji kablowej w Suwałkach. Ma to zapewnić znaczną poprawę jakości odbioru, dostęp do kilku programów satelitarnych, a z czasem emisję własnego programu lokalnego, tak jak to się już dzieje w niektórych miastach w Polsce. Czy zobaczymy się na ekranach własnych telewizorów – czas pokaże. O szczegółach, a zwłaszcza o kosztach, będziemy informować.

Halina Wilk

DZIECIOM SPECJALNEJ TROSKI

Już po raz trzeci tradycyjnie około Bożego Narodzenia organizowana jest Wojewódzka Halowa Spartakiada Dzieci i Młodzieży Specjalnej Troski. Tym razem w hali OSiR spotkają się one 11 grudnia o godz. 10.00.

W programie zawodów przewidziano wyścigi rowerowe, strzelanie z broni pneumatycznej, konkursy sprawnościowe, rysunkowe, piosenkarskie. Uczestnicy imprezy będą mogli

skorzystać z basenu i przejażdżki konnej. Na zakończenie św. Mikołaj wręczy prezenty wszystkim dzieciom.

W imieniu organizatorów prezes Zarządu Wojewódzkiego TKKF i dyrektor Ośrodka Sportu i Rekreacji wystosowali list do wszystkich ludzi dobrej woli, w którym piszą między innymi: "... proponujemy Panu (Pani) uczestnictwo w sponsorowaniu spartakiady w formie dotacji finansowej lub nieodpłatne-

go przekazania upominków, które rozdane zostaną jako nagrody i upominki choinkowe.

Środki finansowe prosimy wpłacać na konto Zarządu Wojewódzkiego TKKF w Suwałkach: PBK O/Suwałki, nr 377809-2495-132 lub bezpośrednio w kasie ZW TKKF, Suwałki, ul. Wojska Polskiego 2, tam też można przekazywać daty rzeczowe.

Znając powszechną przychylność Pana (Pani) dla sponsorowania różnego typu działalności społecznej i charytatywnej, liczymy na wsparcie naszej inicjatywy, tym bardziej że zmierza ona do ulżenia doli i ofiarowania odrobiny radości tak bardzo skrzywdzonym przez los, nieuleczalnie chorym dzieciom i młodzieży".

(rl)

DYŻURY APTEK

W tym tygodniu do 12 grudnia dyżuruje całą dobę apteka przy ul. Konopnickiej 3 (tel. 50-91), a od 13 grudnia apteka przy ul. Kościuszki 78 (tel. 49-24).

WARSZTATY DLA POLONISTÓW I BIBLIOTEKARZY

W Szkole Podstawowej nr 10 w Suwałkach odbyły się warsztaty dla nauczycieli polonistów i bibliotekarzy zorganizowane przez metodyka Teresę Tiesler z Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego oraz Jolantę Sierocką-Kanofę, kierowniczkę biblioteki szkolnej.

Spotkaniu przyświecało hasło: "Terapeutyczne znaczenie utworu literackiego w nauce literatury". Zajęcia trwały dwa dni. Program był bogaty i dość interesujący. Obejmował m.in. dwa wykłady Marianny Borawskiej, wykładowczyni ze słupskiej WSP, wystąpienie metodyka języka polskiego D. Torbicz (z suwalskiego WOM), będące w zasadzie formą przeglądu lektur w szkole podstawowej pod kątem ich roli terapeutycznej, a także zajęcia praktyczne związane z eurytmią i steinerowskim modelem szkoły, przeprowadzone przez Barbarę Tomkiewicz – prezesa Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich, a zarazem konsultanta ds. bibliotek w Centralnym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie. Pokazano też formy pracy z uczniami metodą metaplanu oraz metodą dramy. Ten ostatni sposób został zaprezentowany dość wielostronnie przez Stefana Turowskiego – metodyka z Ełku, stosującego tę formę z dużym powodzeniem na swoich lekcjach języka polskiego w klasie czwartej, oraz na filmie pokazującym praktyczne zajęcia dra-

my prowadzone w Warszawskim Ośrodku Kultury przy ul. Senatorskiej przez Annę Dziezdzic – autorkę książki "Drama na lekcjach języka polskiego", obok Ireny Machulskiej najwybitniejszą w Polsce specjalistkę tej metody nauczania.

Nauczyciele poloniści i bibliotekarze mieli możliwość zetknąć się z nowymi (dla większości) formami pracy dydaktycznej, o których winni wiedzieć, zobaczyli i wzięli udział w praktycznych zajęciach, wzbogacili swoją wiedzę, np. o biblioterapii (nowej dziedzinie bibliotekoznawstwa, uwzględniającej terapeutyczną rolę książki). Nauczyciele, którym te zagadnienia są nieobce, z pewnością sięgną więc po nowe pozycje i metody pracy, zwłaszcza że organizatorzy zadbali również o dostarczenie materiałów pomocnych w tych poszukiwaniach. Duża ilość informacji o nowościach, którymi warto posłużyć się na lekcjach języka polskiego, decyduje o wartości tego spotkania, które należy uznać za udane i warte powtórzenia, czego zresztą domagali się uczestnicy warsztatów, obawiający się, że była to "impresja" jednorazowa, doraźna. A o konieczności ustawicznego kształcenia nauczycieli w tak dynamicznie rozwijającym się społeczeństwie, nazwanym zresztą informacyjnym, nie trzeba chyba nikogo dziś przekonywać.

Jolanta Hinc-Mackiewicz

JAK UCZYĆ EKOLOGII?

Edukacja ekologiczna jest jednym z najważniejszych zagadnień w programie wychowania przedszkolnego. Tego, jak realizować je w praktyce, próbowały dowiedzieć się wychowawczynie zatrudnione w przedszkolach suwalskich, augustowskich, etckich i oleckich na dwudniowych warsztatach przedmiotowo-metodycznych, które zorganizowane zostały przez Wojewódzki Ośrodek Metodyczny i Przedszkole nr 19 w Suwałkach.

Panie przedszkolanki uczestniczyły zarówno w zajęciach teoretycznych, jak i praktycznych. Zorganizowano im wycieczkę do lasu oraz zajęcia plastyczne, umuzykalniające i relaksujące. Warsztaty miały zapoznać z najnowszymi metodami pracy w przedszkolu, dotyczącymi nauki o środowisku przyrodni-

czym dziecka.

Tematykę zajęć opracowały Ryta Folejewska i Agnieszka Siemińska z Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego oraz Maria Lauryn i Krystyna Waszkiewicz z Przedszkola nr 19.

Edukacja ekologiczna w Przedszkolu nr 19 jest bardzo starannie realizowana i zaplanowana na cały czteroletni pobyt dziecka w placówce. W każdej grupie przedszkolnej znajduje się kącik hodowlany. Dzieci hodują tu chomiki, patyczaki, świnki morskie, żółwie, rośliny. Kąciki są zaprojektowane i wykonane bardzo pomysłowo i gustownie. Z zainteresowaniem zwiedzały to niekonwencjonalne przedszkole panie, które na warsztaty przyjechały z innych miast naszego województwa.

(rf)

Nowy minister przekształceń własnościowych, Wiesław Kaczmarek, potwierdził konieczność prowadzenia dalszej prywatyzacji oraz uznał działania swego poprzednika, ministra Lewandowskiego, za generalnie słuszne. Oczywiście, zwłaszcza w początkach prywatyzacji popełniano pewne błędy, nie były one jednak tak ogromne, jak to się czasami sugeruje. Kaczmarek uważa, że dobrze byłoby, aby np. na zlecenie Sejmu powstał raport o przekształceniach własnościowych, który wypunktowałby, co było w prywatyzacji dobre, a co złe. Konieczne jest także stworzenie systemu obserwacji już sprywatyzowanych przedsiębiorstw. Teraz, na dobrą sprawę, nie wiadomo, co się w nich dzieje – twierdzi Kaczmarek. Dodaje, że "taki monitoring umożliwiłby wyciąganie wniosków na przysz-

to mienie zamienne – wojewodowie mogliby np. tworzyć katalogi nieruchomości nie wykorzystanych, mających jasną sytuację prawną. Być może byłyby osoby chętne do przejmowania takich obiektów w zamian za swoje dawne posiadłości. I wreszcie przewiduje się wydawanie bonów reprivatyzacyjnych, emitowanych w imieniu skarbu państwa. Pieniądze na pokrycie bonów pochodząłyby z odpisów prywatyzacyjnych – przy każdej prywatyzacji 5 proc. wpłaconych przez nabywcę firmy pieniędzy przechodziłoby na specjalny fundusz. Tego typu odpisy już są pobierane.

Dokładna skala roszczeń jest jeszcze nieznana – podkreślił wicedyrektor departamentu reprivatyzacji w MPW, Mirosław Marek. W tej chwili ministerstwo czeka na nadejście ankiet, które

Prywatyzacja trwa

KOMU AKCJE, KOMU BONY

łość – jakie rozwiązania się sprawdzają, a jakie nie".

Nie od dziś uważa się, że przeszkodą przy prowadzeniu prywatyzacji jest brak ustawy reprivatyzacyjnej. Jej projekt, pozytywnie zaopiniowany przez Radę Konsultacyjną ds. Reprivatyzacji przy MPW powinien znaleźć się wkrótce w Sejmie. Projekt byłby złożony jako inicjatywa poselska. Reprivatyzacja ma objąć przypadki przejęcia mienia z naruszeniem prawa. Prawo to można było przekraczać trojako. W ustawach nacjonalizacyjnych były przewidziane odszkodowania – a nie dawano ich. Przejmowano też własność na podstawie aktów prawnych, nie przewidujących odszkodowań – co było naruszeniem prawa, gdyż wówczas obowiązywała jeszcze konstytucja marcowa, dopuszczająca nacjonalizację tylko za odszkodowaniem. Zdarzały się też bezpośrednie naruszenia prawa – dekret o reformie rolnej przewidywał parcelację majątków do 50 ha, a bywało, że nacjonalizowano majątki mniejsze. Wszystkim osobom, tak pokrzywdzonym, należy się odszkodowanie. Podobnie jak obywatelom, których majątki pozostały po drugiej stronie obecnej granicy Polski.

Jak zadośćuczynić roszczeniom zabużan i innych poszkodowanych? Przewiduje się generalnie trzy możliwości. Pierwsza to zwrot w naturze, jeśli odebrane mienie należy teraz do gminy czy skarbu państwa, a nie do osoby prywatnej. Druga możliwość

rozestano wśród zainteresowanych reprivatyzacją. Odpowiedzi powinny nadejść w ciągu miesiąca. Pozwoli to oszacować, z jakimi potrzebami mamy do czynienia i w jaki sposób najlepiej je zaspokoić. Ostateczne rozwiązania będą należały do Sejmu.

Prywatyzacja musi być dostępna i zrozumiała dla ludzi, twierdzi nowy minister. Dzisiaj spółka pracownicza musi zgromadzić 29 proc. funduszy własnych spółki, którą bierze w leasing. Ministerstwo sądzi, że w rejonach wysokiego bezrobocia próg ten trzeba obniżyć do 10 proc. Oprocentowanie rat leasingowych również mogłoby być niższe. Zakłada się większy udział w prywatyzacji przedsiębiorstw zatrudnionych w nich pracowników. Powinno być również więcej ofert publicznej sprzedaży akcji. W tym roku na giełdę trafiło zdecydowanie zbyt mało przedsiębiorstw, bo zaledwie trzy.

Ustawa prywatyzacyjna, zdaniem ministra, była przygotowywana zbyt pośpiesznie. W najbliższym czasie zostaną naniesione poprawki, które pozwolą nadać jej spójność i przejrzystość. Minister jest przeciwny rozpatriwaniu ustawy w trybie pilnym, bo to oznacza, że komisje sejmowe miałyby tylko miesiąc na dyskusję nad projektem. "A w pośpiechu – dodaje Kaczmarek – łatwo o błąd. Wytrzymaliśmy bez nowej ustawy trzy lata, wytrzymamy jeszcze dwa miesiące".

Stella Sawajner

W tym roku obchodziliśmy 75. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. Dzień 11 Listopada jest w zasadzie datą umowną, odzyskanie niepodległości było bowiem procesem, krótszym lub dłuższym w zależności od regionu. Tezę tę potwierdza również Suwalszczyzna lat 1918 – 1919, okupowana przez wojska niemieckie aż do sierpnia 1919 r.

W listopadzie 1918 r. najaktywniejsza część ludności podjęła działania z zamiarem przyłączenia Suwalszczyzny do ziem, które już były wolne. Z inicjatywy i z udziałem inteligencji oraz właścicieli ziemskich, środowisk aktywnych jeszcze przed i w czasie wojny, powstała w Suwałkach Tymczasowa Rada Obywatelska Okręgu Suwalskiego. Organ ten 15 listopada zawarł umowę z Niemcami w sprawie przejścia administracji w powiatach augustowskim, suwalskim i południowej części sejneńskiego. Z jego polecenia w gminach i miastach regionu zaczęły two-

ZANIM NADESZŁA

listopad 1918 - sierpień 1919

żyć się władze samorządowe. Tak było też i w Suwałkach, brak materiałów archiwalnych nie pozwala na w miarę wszechstronne i dokładne przedstawienie jego historii w przełomowych miesiącach 1918 i 1919 r.

By wypełnić chociaż w pewnym zakresie tę lukę, rozpoczynamy publikację w porządku chronologicznym części dokumentów archiwalnych, które dotyczą życia miasta oraz jego władz i znajdują się w zasobach Archiwum Państwowego w Suwałkach, w aktach różnych instytucji życia publicznego.

1918 listopad 23, Suwałki – pismo nr 1 Magistratu Miasta Suwałk do Zarządu Tymczasowej Rady Obywatelskiej Okręgu Suwalskiego

Przy niniejszym Magistrat Miasta Suwałk ma zaszczyt

przesłać dla informacji kopię jego żądań, wysłanych do pana Szefa Administracji Okręgu Suwalskiego.

Prezydent A[dam] Modliński
Sekretarz A[nton] Januszko
AP Suwałki, Tymczasowa Rada Obywatelska Okręgu Suwalskiego i Zarząd Rady Ludowej Okręgu Suwalskiego, sygn. 10, k. 6.

1918 listopad 23, Suwałki – kopia pisma Tymczasowego Zarządu Miejskiego do szefa administracji Okręgu Suwalskiego

Aby utrzymać ład i porządek w mieście i aby uniknąć nieporozumień i tarć pomiędzy społeczeństwem miejscowym a władzami okupacyjnymi, Tymczasowy Zarząd Miejski żąda oddania w jego ręce wszystkich działów administracji miejskiej i ka-

pitalów miejskich w następującym rozwinięciu:

1. Żądamy oddania natychmiastowego wszelkich zapasów zboża, cukru, soli itp. artykułów spożywczych, jak również inwentarza żywego i martwego z Wydziału Gospodarczego i z magazynów Wydziału Handlowego, oraz kartofli i przetworów kartoflanych, znajdujących się przy składach suszarni kartofli; przytem władze niemieckie w porozumieniu z Tymczasowym Zarządem Miejskim zatrzymują w składach Wydziałów Gospodarczego i Handlowego taką ilość zapachów, jaka niezbędna jest dla miejscowej władzy niemieckiej na czas wspólnie przez delegatów obu stron określony.

Zapasy drzewa, znajdujące się na składach w Suwałkach, najbliższych stacjach kolejowych i

O PAMIĘĆ DLA ŻOŁNIERZY 24. BAONU KORPUSU OCHRONY

APEL DO SZANOWNYCH PANÓW WOJEWODY SUWALSKIEGO I PREZYDENTA MIASTA SUWAŁK

Wielce szanowni Panowie!

W końcu lata 1994 r. niemal równocześnie przypadną dwie ważne rocznice:

– 70. rocznica powstania Korpusu Ochrony Pogranicza,

– 55-lecie napaści niemieckiej i sowieckiej na nasz kraj.

Zwracam się do Panów, najwyższych dostojników władzy administracyjnej i samorządowej województwa i miasta Suwałk, z gorącą prośbą o:

1. Pilne powołanie komitetu organizacyjnego obchodów 70-lecia Korpusu Ochrony Pogranicza i 55. rocznicy napaści niemieckiej i sowieckiej na nasz kraj. Komitet ten podejmie się organizacji obchodów.

Należy równocześnie powołać Komitet Honorowy Obchodów, w którym – moim zdaniem – winni się znaleźć m.in.:

– p. gen. bryg. dr w st. spocz. Rudolf Dżipanow, syn ziemi suwalskiej, żołnierz wielu frontów, historyk, kawaler Orderu Virtuti Militari, postać bardzo popularna na Suwalszczyźnie,

– p. płk w st. spocz. Jan Sadowski, postać również bardzo popularna na Suwalszczyźnie, syn Poniemnia, oficer służby stałej Korpusu Ochrony Pogranicza, który pełnił służbę graniczną na Suwalszczyźnie, żołnierz wielu frontów, kawaler Orderu Virtuti Militari. Jest przewodniczącym Ogólnopol-

skiego Komitetu Obchodów 70-lecia KOP,

– p. prof. Jan Wojtych, długoletni mieszkaniec Suwalszczyzny, żołnierz, ochotnik baonu KOP "Sejny" ppłk. Michała Osmoli. Uczestnik walk z armią niemiecką i armią sowiecką na Suwalszczyźnie. Ceniony wychowawca tysięcy synów Suwalszczyzny. Długoletni dyrektor szkół średnich w Sejnach i Suwałkach. Postać bardzo popularna i ceniona na Suwalszczyźnie i w kraju.

2. Ufundowanie przez społeczeństwo Suwałk i władze samorządowe dodatkowych tablic, które 1 września 1994 r. zostaną odsłonięte na cokole dawnego Pomnika Artylerzysty w Suwałkach.

Dodatkowe tablice winny być zawieszane obok tablicy odsłoniętej 1 września 1989 r. w 50-lecie napaści hitlerowskiej na Polskę i ku czci żołnierzy garnizonów Suwałk i Augustowa, "którzy we wrześniu 1939 z najwyższym poświęceniem bronili ziemi ojczyzny".

Postulat o ufundowanie dodatkowych, uzupełniających tablic uzasadniam tym, że w 1989 r. nie było jeszcze warunków ku temu, aby na pomnikach znajdujących się poza stolicą można było ukazać pełną prawdę o zmaganiach żołnierza polskiego na polach bitewnych Września. Jeszcze poza stolicą i centralnymi środkami masowego przekazu nadal trwała

zmowa milczenia o agresji sowieckiej dokonanej na nasz kraj raniem 1939 r. O tych uwarunkowaniach pisze też p. gen. dr Rudolf Dżipanow we wspomnianym na wstępie liście do "Krajobrazów".

Wśród niemal wszystkich jednostek wojskowych Suwalszczyzny, których żołnierzom oddano należną im cześć przez ufundowanie tablicy na cokole Pomnika Artylerzysty – zabrakło miejsca dla 29. baonu KOP "Suwałki".

Na polach bitewnych września 1939 r. zmagaly się krwawo dwa baony KOP "Sejny":

– baon mjr. st. Augustyna Swaczyny, który walczył mężnie w Małopolsce w 1. pułku KOP "Karpaty II" od 1 do 10 września 1939. Tej nocy pozostała po krwawych walkach część baonu została rozjechana czołgami. Wśród wielu poległych był też dowódca baonu;

– baon odtworzony ppłk. st. Michała Osmoli walczył tylko na Suwalszczyźnie. Od 6 września z wojskami niemieckimi, a od 19 do 25 września z wojskami sowieckimi we wschodniej części dawnego powiatu suwalskiego.

Dla obu baonów 24. KOP "Sejny" zabrakło miejsca na tablicy z tych przyczyn, że Korpus Ochrony Pogranicza na całej długości ok. 1400 km granicy polsko-sowieckiej walczył mężnie z sowieckimi wojskami agresora. Oddziały KOP walczyły dzielnie aż do 1 października, do ostatniego ciężkiego boju pod Szackiem i Wytcznem. W boju wojska sowie-

ckie użyły ciężkiej artylerii i lotnictwa.

Tę prawdę ukrywano w cieniu przez bez mała pół wieku.

Żołnierze wszystkich oddziałów Korpusu Ochrony Pogranicza, też obu baonów "Sejny", walczyli na polach bitewnych Września mężnie, z determinacją i w osamotnieniu. Spełnili swój żołnierski obowiązek z najwyższym poświęceniem i zasłużyli na to, aby oddać im należną cześć i honor, szczególnie w 70-lecie powstania tej formacji wojskowej, która przypada w wolnej Ojczyźnie.

W 55. rocznicę napaści niemieckiej i sowieckiej na nasz kraj oddajmy też cześć wszystkim innym żołnierzom oddziałów regularnych, którzy bili się dzielnie z wojskami obu napastników – niemieckim i sowieckim: żołnierzom 101. pułku ułanów, 103. pułku szwoleżerów Rezerwowej Brygady Kawalerii "Wołkowysk", sformowanej we wrześniu przez Ośrodek Zapasowy Suwalskiej Brygady w Wołkowysku. Kadre tych pułków stanowili żołnierze służby stałej 1. Pułku Ułanów Krechowieckich, 2. Pułku Ułanów Grochowskich i 3. Pułku Szwoleżerów Mazowieckich. Pułki te po walkach w obronie Grodna przedzierzały się na Litwę, szukając tam schronienia i dróg dotarcia do Francji, aby się bić dalej. Droga na Litwę prowadziła tzw. suwalskim korytarzem ewakuacyjnym. Lecz tu zagroziły im droge zagony pancerno-motorowe wojsk sowieckich. Pułki te stoczy-

WOLNOŚĆ

okolicy, mają być oddane do dyspozycji Tymczasowego Zarządu Miejskiego.

2. Żądamy natychmiastowego zaopatrzenia w broń milicji miejskiej, by mogła ona wypełniać należycie obowiązki, dotyczące ochrony mienia i życia mieszkańców miasta Suwałk.

3. Żądamy oddania nam elektryczności miejskiej i w Płocicznie z całkowitą odpowiedzialnością i wszelkimi zapasami niezbędnymi do prowadzenia wyżej wymienionych zakładów (węgiel), jak również i tych zasobów, które służą do remontu ewentualnie do przeprowadzania nowych instalacji w mieście.

4. Żądamy, by wszelkie inne zakłady fabryczne i przemysłowe, znajdujące się w obrębie miasta Suwałk, zostały oddane Tymczasowemu Zarządowi Miejskiemu z całkowitym urza-

dzeniem i wszelkimi zapasami, jakie znajdują się w składach fabrycznych.

5. Żądamy oddania pod bezpośredni nadzór Tymczasowego Zarządu Miejskiego wszystkich placów, domów i ruchomości miejskich, b. rządowych i wojskowych oraz prywatnych posiadłości i ruchomości nieobecnymi właścicielami.

6. Żądamy natychmiastowego, całkowitego oddania szkolnictwa w ręce Tymczasowego Zarządu Miejskiego oraz swobody w organizacji tegoż.

7. Żądamy, by władze niemieckie uważały Tymczasowy Zarząd Miejski za jedyne odbiorcę wszelkich dóbr ekonomicznych, znajdujących się w obrębie miasta Suwałk i będących w dotychczasowym posiadaniu władz okupacyjnych, z czego wynikać powinno, że wywoże-

nie poza granice miasta i wszelka sprzedaż osobom prywatnym jest niedopuszczalna.

8. Tymczasowy Zarząd Miejski, nie wchodząc w ocenę przyjmowanych dóbr ekonomicznych, wyda pokwitowanie w formie szczegółowych spisów i aktów przyjęcia.

Prezydent

Wiceprezydenci (podpisy)

Członkowie Zarządu: (podpisy)

j.w., k. 7.

1918 listopad 23, Suwałki – pismo nr 2 członków Zarządu Tymczasowej Rady Miejskiej do Zarządu Tymczasowej Rady Obywatelskiej Okręgu Suwałskiego

My, niżej podpisani, członkowie Zarządu Tymczasowej Rady Miejskiej uchwaliliśmy na posiedzeniu w dniu 22-im listopada r.b. przesłać Tymczasowej Radzie Obywatelskiej Okręgu Suwałskiego następującą Deklarację:

Wobec ciągle zmieniających się poglądów władz niemieckich na

sposób przekazywania tymczasowemu miejscowemu Zarządowi poszczególnych działów gospodarczych i administracyjnych i wynikającego z tego chaosu, Tymczasowa Rada Miejska nie może brać na swe barki odpowiedzialności wobec społeczeństwa za należytą aprowizację miasta i za bezpieczeństwo publiczne i składa swe mandaty do dyspozycji Tymczasowej Radzie Obywatelskiej Okręgu Suwałskiego.

Do powzięcia takiej decyzji skłania nas i ta okoliczność, że skład osobisty zebrania, które powołało nas do pracy, nie odpowiadał teraźniejszemu składowi Tymczasowej Rady Obywatelskiej Okręgu Suwałskiego.

A. Modliński, Ks. W[o]jciech Chojnowski, W[i]ktor Wędrowski, E[dward] Jurewicz, H[enryk] Kuchciński, E[lias] Rosenthal, J[ózef] Adelson, Leon Danilewicz

j.w., k. 8.

Tadeusz Radziwonowicz

POGRANICZA "SEJNY" I INNYCH ODDZIAŁÓW I GRUP ZBROJNYCH

ty tu krwawe boje, głównie 101. pułk ułanów, którego dowódcą był mjr st. Stanisław Żukowski, do września 1939 dowódca szwadronu zapasowego 2. Pułku Ułanów Grochowskich, który stacjonował w Suwałkach. Ułani tego pułku w bojach pod Sopoćkiniami pobili sowiecki zagon pancerno-motorowy, niszcząc 20 czołgów. W boju poległ dowódca pułku mjr Stanisław Żukowski, pośmiertnie odznaczony Orderem Virtuti Militari. Jego mogiła znajduje się na Litwie w Olicie nad Niemnem. Polegli też z pułku ułanów rtm. A. Scisłowski i rtm. S. Dobrzański.

Pułkom tym trzeba poświęcić osobną tablicę.

Powinno znaleźć się też miejsce na tablicach dodatkowych dla żołnierzy II batalionu 134. rez. pułku piechoty, 33. rez. Dyw. Piesz. Batalion ten dowodzony przez kpt. S. Zmasza z baonu KOP "Sejny" bił się w Sam. Grupie Operacyjnej "Narew" i podzielił jej los.

Na dodatkowych tablicach musi się też znaleźć miejsce dla wszystkich oddziałów Armii Krajowej Inspektoratu Suwałskiego, Oddziałów Ochotniczych Przynależności Wojskowej młodzieży szkolnej szkół Suwalszczyzny, kompanii leśników Przynależności Wojskowej i strzelców z oddziałów ochotniczych Związku Strzeleckiego. Wszyscy oni zmagali się dzielnie na wielu frontach w obronie sprawy najświętszej – Ojczyzny.

Nie wolno na dodatkowych tablicach pominąć żadnego najmniej-

szego oddziału, patroli harcerskich. Prasa suwalska zamieszczała listy czytelników, którzy po odsłonięciu tablicy 1 września 1939 r. na cokole Pomnika Artylerzysty wymieniali formacje zbrojne sformowane przez patriotycznie wychowane społeczeństwo Suwalszczyzny. 1 września 1994 winna być naprawiona krzywda tym wszystkim, których oddziały nie trafiły na tablicę Pomnika Artylerzysty.

Niech ofiara ich życia i krwi własnej, trudu i cierpienia zajaśnieje pełnym blaskiem. Ponieśli wielkie ofiary nie za szumne frazesy, lecz za to, co jest w sercu ukryte, z pokolenia na pokolenie dziedziczone, za prawo do życia we własnym domu – w wolnej Ojczyźnie.

Jednakowym jaśnieje blaskiem czyn żołnierski i cnota żołnierska w kampaniach zwycięskich i w kampaniach przegranych.

3. Sejny są dzisiaj jedynym miastem w kraju, w którym przez niemal 15 lat stał garnizonem baon KOP. Tu też, na Sejneńszczyźnie i północnej Suwalszczyźnie, zachował się jedyny, ok. 90 km fragment granicy państwowej strzeżonej przez Korpus Ochrony Pogranicza.

Dlatego postuluję, aby w Sejnach:

– ufundować tablicę ku czci żołnierzy 24. baonu KOP "Sejny" na dawnym budynku koszarowym. Dzisiaj mieści się tam Liceum Ogólnokształcące;

– nadać dwóm ulicom imiona ostatnich dowódców baonu KOP

"Sejny":

a) majora st. Augustyna Swaczyny, który był żołnierzem 1. Brygady Legionów, uczestnikiem wojny polsko-bolszewickiej 1919/1920, kawalerem Orderu Virtuti Militari i Krzyża Niepodległości. Poległ 10.09.1939r.;

b) ppłk. st. Michała Osmoli, który był żołnierzem 1. Brygady Legionów i uczestnikiem wojny polsko-bolszewickiej 1919/1920, kawalerem Krzyża Niepodległości i dwukrotnie Krzyża Walecznych. Internowany na Litwie w 1939/1940. Więzień sowieckich łagrów. Żołnierz II Korpusu, uczestnik bitwy pod Monte Cassino. Zmarł po wojnie na wychodźstwie w Londynie.

4. Nadać dwóm ulicom Suwałk imiona:

– Rezerwowej Brygady Kawalerii "Wołkowysk" sformowanej przez Ośrodek Zapasowy Suwałskiej Brygady Kawalerii w Wołkowysku z nadwyżek mobilizacyjnych tej brygady. Była to brygada "uformowana doraźnie, od hoc, złożona z kilku naprędce skleconych pułków kawalerii, składających się wyłącznie z szeregowych rezerwy (...) bez żadnej artylerii organicznej. Jednakże dalsze działania związane z tą Brygadą Kawalerii wykazały, że stawiła ona dzielnie czoło wojskom sowieckim, jak to było w bitwie pod Sopoćkiniami 22 i 23 września (sic!)". Cytat pochodzi z książki płk. L. Mitkiewicza "Kawaleria samodzielną Rzeczypospolitej w wojnie 1939". Toronto 1964 r.

Podkreślić trzeba, że brygada ta walczyła w obronie Grodna przed nawałnicą bolszewicką w dniach 20 – 21 września.

– mjr. st. Stanisława Żukowskiego. Uczestnika ruchu niepodległościowego przed 1914 r., uczestnika wojny polsko-bolszewickiej 1919/1920 r. W ostatnich latach przed wojną dowódca szwadronu zapasowego 2. Pułku Ułanów Grochowskich stacjonującego w Suwałkach. W kampanii wrześniowej dowódca 101. pułku ułanów Rezerwowej Brygady Kawalerii "Wołkowysk". Był to najdzielniejszy pułk brygady, który stoczył całonocny krwawy bój pod Sopoćkiniami 22 września, bijąc sowiecki zagon pancerno-zmechanizowany, niszcząc 20 czołgów wroga za pomocą butelek z benzyną! W boju tym poległ dowódca pułku mjr Stanisław Żukowski. Odznaczony Krzyżem Niepodległości, dwukrotnie Krzyżem Walecznych i pośmiertnie Orderem Virtuti Militari.

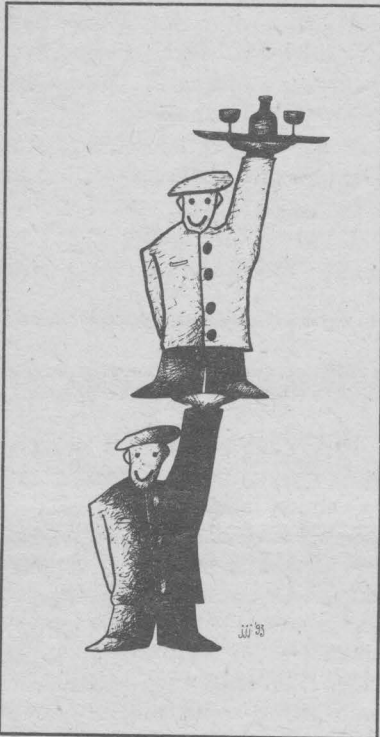
Z wyrazami głębokiego szacunku i poważania, w imieniu żołnierzy, uczestników walk na wielu frontach drugiej wojny światowej, synów Suwalszczyzny i graniczącej z nią zachodniej Grodzieńszczyzny, rozsianych po całym kraju:

Włodzimierz Kowalski
ppłk rez. piech., były żołnierz z ponad pięcioletnim stażem służby wojennej.

11 listopada 1993 r.

O OSIŁKACH

W dawnych wiekach, kiedy mieczem i mocą ramienia bronić trzeba było wolności i granic państwa – męstwo, siła, wytrzymałość na trudy i sprawność fizyczna były ważnymi elementami wychowania rycerskiego. Rycerze waleczni, obdarzeni szczególną krzepą i hartem, przechodzili do historii i legendy jako bohaterowie. Taką postacią, łączącą w sobie wszystkie cechy średniowiecznego rycerza, był Roland, wojownik Karola Wielkiego. Polskim rycerzem bez skazy, a przy tym ogromnej siły i sprawności, był

Zawisza Czarny. Potrafił on w pełnej zbroi przeskakiwać konia. Był niepokonany na turniejach, w bitwach siał postrach mocą miecza i swej prawicy.

Dopóki każdy szlachcic miał obowiązek broni państwa, dopóty tężyzna fizyczna była kulturowana. Później, kiedy polską szlachtę powoływano na wojnę tylko w przypadkach szczególnego zagrożenia kraju – rycerskie umiejętności i siła nie były już tak cenione przez wszystkich, a tylko przez tych ludzi, którzy Marsowi – bogowi wojny – służyli zawodowo, by wspomnieć polską husarię czy niezmiernie sprawne chorągwie "lisowczyków". U nich troska o tężyznę fizyczną szła w parze z nauką umiejętnego władania bronią ręczną. Toczyła się przez cały wiek XVII wojny siał rzeczy czyniły z wielu wojowników istnych herosów – ludzi o niebywałej sile, wytrzymałości na trudy i wielkiej spraw-

ności fizycznej. Ciskanie kamieniami, strzelanie z łuku, gonitwy na koniach z kopią, strzelanie do celu z rusznic, zapasy, skoki przez rowy, płoty itp. – to były codzienne treningi młodzieży przygotowującej się do służby wojennej. Doskonałym uzupełnieniem tych ćwiczeń były polowania na dzikie zwierzęta – żubry, łosie, dziki, niedźwiedzie, wilki – a także fechtunek białą bronią.

Ludzie minionych wieków byli wzrostem od nas niżsi, za to bardziej umięśnieni, bardziej atletyczni, przy tym nawykli do najcięższych trudów, toteż nic dziwnego, że wśród nich pojawiali się dość często mężczyźni o sile szczególnie wyjątkowej. Zwano ich osiłkami, czyli siłaczami. Takim osiłkiem był na przykład Stanisław Ciołek, syn wojewody mazowieckiego z XIV wieku. Potrafił on dźwignąć dwóch mężczyzn, tłukąc jednym o drugiego, szablę zwinąć w postronek, wnieść po schodach dzwon kościelny. Ze świeżej gałęzi sok wyciskał, rwał powrozy jak nici, rozciągał podkowy. W Pradze na oczach króla, walcząc z jakimś słynnym siłaczem, tak go ścisnął, że Czech ducha wyzionął.

Wojciech z Brudzewa, dworzanie króla Zygmunta I, potrafił podnieść sześciu rycerzy w zbrojach. Pochwyciwszy się belki, konia w górę nogami z ziemi podnosił. Szlachcic Wojciech Chodzicki uderzeniem głowy wysadzał bramy. Niejaki rycerz Scibor w pełnej zbroi przepłynął Dunaj. Teodor Lacki – pisarz polny Stefana Batorego i Zygmunta III – słynął z olbrzymiej siły i celności w strzelaniu z łuku. W Wenecji chwycił atakującego go byka, powalił na ziemię kark mu skręcając. Młode dęby, które zdołał objąć, rękami wrywał. Zatrzymywał wozy w biegu, chwytając je za tylne koła. Inny siłacz, Eustachy Tyszkiewicz, miał zwyczaj rozdrażniać w kniejach niedźwiedzie. Kiedy ten srogi zwierzę, gotując się do ataku, stawał na tylne łapy, Tyszkiewicz jednym machnięciem szabli ścinał misiovi głowę. Proboszcz Druszkowski popisywał się siłą, przerzucając konie przez mur kościelny. Marcin Cieński, regimentarz Augusta II, skręcał w rękach sztabę żelazną. Podobnych im siłaczy było znacznie więcej. Nie ustępowali im niektórzy polscy królowie. Król Zygmunt I łamał żelazne podkowy, rwał

postronki, rozrywał talie kart, napinał kuszę bez lewarka. August II, zwany Mocnym – szablą ścinał głowy bydłom, jedną ręką podnosił sporej wielkości działka zwane falkonetami, popisywał się rozrywaniem i skręcaniem podków końskich.

Pod względem siły nie ustępowały też mężczyznom niektóre Polki. Księżna mazowiecka Cymbarka z XV wieku łaskowe orzechy w palcach gniołła i pancerze łamała. Córka wspomnianego Cieńskiego dwóch bijących się szlachciców za pasy chwyciwszy, obu przez okno wyrzuciła. Córka Kazimierza Ogińskiego, Helena, mając 18 lat popisywała się rycerskimi sztukami, wygrywając pojedynki z mężczyznami. Kiedy miała lat 90, jeszcze talary łamała i w trąbkę zwiłła srebrne naczynia.

Słynęła z urody i siły wnucz-

ka Kazimierza Wielkiego, Elżbieta. Popisywała się ona łamaniem podków, zwijaniem tasaków, rozdieraniem pancerzy i zbroic.

Sporo osiłków miała jeszcze Polska w XVIII i XIX wieku. Właśnie pod koniec tamtego stulecia słynął w całej Europie Władysław

Pytłasiński (1863 – 1933), zawodowy mistrz zapaśniczych walk francuskich. Jego sławę przejął urodzony w 1881 r. Zbyszko Cyganiewicz – zapaśnik nie mający sobie równych w walce francuskiej i wolnoamerykańskiej. Zyskał międzynarodową sławę. Był trzykrotnym mistrzem świata.

Kontynuatorami dawnych polskich siłaczy byli jeszcze nie tak dawno nasi ciężarowcy, aby wspomnieć tylko Waldemara Bąszanowskiego.

S.M.

KRONIKA POLICYJNA

W minionym tygodniu (26 listopada – 2 grudnia br.) na terenie województwa suwalskiego zanotowano 67 włamań i kradzieży (straty – ok. 1 mld zł) oraz 8 rozbojów. W czterech pożarach spłonęło mienie o wartości ok. 200 mln zł. Trzy osoby popełniły samobójstwo. W siedmiu wypadkach drogowych jedna osoba zginęła, a siedem zostało rannych. 17-letni chłopak zginął w wypadku kolejowym. Dwaj 11-latkowie utonęli w rzece Ełk.

Na gorącym uczynku zatrzymano 34 sprawców przestępstw, w tym 12 przemytników.

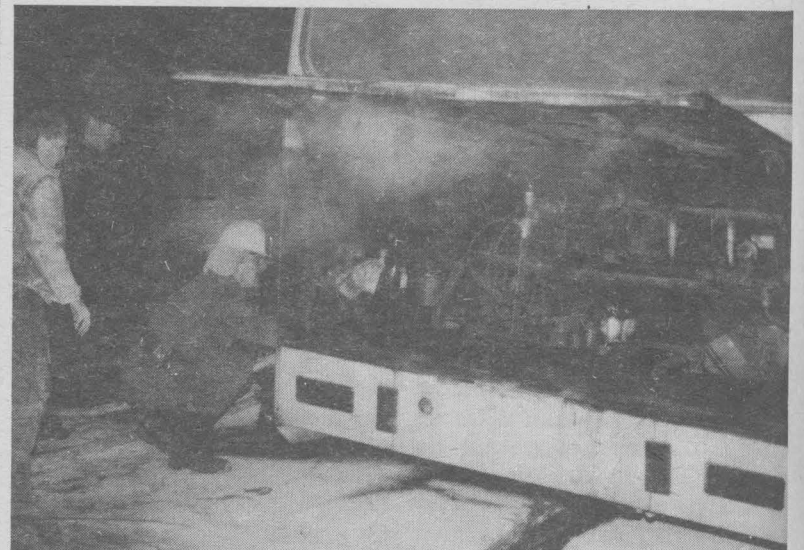
Włamania i kradzieże

W ostatnim tygodniu w Suwałkach zanotowano jedynie trzy włamania: do Szkoły Podstawowej nr 1 (skradziono telewizor, odtwarzacz wideo i artykuły spożywcze), do sklepu przy ul. Kościuszki (po ukręceniu klódek i wyłamaniu drzwi złodzieje wynieśli futra, odzież i kosmetyki) i do mieszkania przy ul. Kowalskiego (sprawcy otworzyli zamek na tzw. pasówkę i skradli odtwarzacz wideo oraz biżuterię).

Skradziono również dwa samochody: zaparkowaną przy ul. Kościuszki czerwoną ładę samarę (SUY 9033) i nysę z ul. Waryńskiego (SUI 8725).

Autobus w płomieniach

Na początkowym przystanku przy ul. Noniewiczza w wyniku usterki układu ogrzewania zapalił się autobus komunikacji miejskiej. Natychmiastowa interwencja straży pożarnej zapobiegła rozprzestrzenianiu się ognia. Straty oszacowano na 15 mln zł. się autobus.

Fot. Z. Gałaszewski

RAZ NA WOZIE, RAZ POD WOZEM

Najmłodszy suwalski badmintoniści.

Fot. R. Łapiński

Tak można by skomentować udział badmintonistów SKB w drużynowych mistrzostwach makroregionu mazursko-warszawskiego w kategorii juniorów, które rozegrane zostały 27 listopada w suwalskiej hali OSiR.

W kategorii juniorów młodszych suwalczanie zajęli pierwsze miejsce w turnieju, pokonując Ursus Warszawa 4:1 i AZS Warszawa również 4:1. W ten sposób zapewnili sobie jednocześnie udział w finałach młodzieżowych mistrzostw Polski, które odbędą się 11 - 12 grudnia br. w Płocku.

SKB wystąpił w składzie: Ag-

nieszka Czerwińska, Zbigniew Jasiulewicz, Karol Kłaczkowski, Wiktor Turowski, Agata Rzepczyk, Agnieszka Ołowniuk.

Warto dodać, że Agata Rzepczyk i Agnieszka Ołowniuk "na co dzień" trenują w powstałym przed rokiem przy Szkole Podstawowej nr 7 klubie Garden.

Nie wystąpią natomiast w finałach mistrzostw Polski juniorzy starsi. W decydującym spotkaniu przegrali oni z Warmią Olsztyn 4:1. Tym razem zawiedli nasi pierwszoligowcy - Joanna Szleszyńska i Kamil Dudek.

W turnieju wzięło udział sześć zespołów.

(rl)

SUWALSKA LIGA NBA

Transmisje telewizyjne z rozgrywek amerykańskiej ligi NBA spowodowały ogromny wzrost zainteresowania koszykówką. Moda ta dotarła także do Suwałk. Od najbliższego poniedziałku rusza liga szkół w piłce koszykowej. Rozgrywki odbywać się będą w hali OSiR w każdy poniedziałek od godziny 19.00, jedynie runda IV (3 stycznia) rozegrana zostanie w sali ZST. Udział w lidze zgłosiły niemal wszystkie suwalskie szkoły średnie. III LO wystawia nawet dwa zespoły. Zapowiada to spore emocje. Organizatorzy, ZW TKKF i OSiR, liczą na to, że emocjonować się rozgrywkami będą nie tylko zawodnicy, ale i kibice. Może w Suwałkach, podobnie jak w USA, występ szkolnego zespołu będzie wydarzeniem dla całej społeczności uczniów i rodziców.

(rl)

TURNIEJ MŁODZIKÓW

W sobotę, 27 listopada, w grach pojedynczych badmintonu rywalizowali młodzicy. Na korcie hali OSiR zmierzyło się 13 zawodniczek i 24 zawodników urodzonych w 1981 roku i młodszych.

Wśród dziewcząt zwyciężyła Kasia Ewelt z Ursusa Warszawa, ale następne miejsca zajęły Agnieszka Ołowniuk i Urszula Kowalewska ze Szkolnego Klubu Badmintonu "Garden" Suwałki.

Wśród chłopców najlepszy był Jan Rudziński z AZS Warszawa. Suwalczanom, niestety, nie udało się stanąć na podium.

(rl)

KŁOS NA WAGĘ II LIGI

Zawodniczki Hutnika Suwałki odniosły pierwsze zwycięstwo w rozgrywkach o mistrzostwo II ligi tenisa stołowego. Po bardzo zaciętym, trwającym cztery godziny meczu, który odbył się 28 listopada w Szkole Podstawowej nr 10, pokonały LKS "Kłos" Solniczki 10:7.

Suwalczanki prowadziły 3:0, następnie 6:3. W drugiej jednak części meczu ich przewaga stopniała i wynik brzmiał 6:5 i 8:7. Jednak końcówka ponownie należała do pingpongistek Hutnika. Choć są to uczennice szkoły podstawowej, wykazały się lepszą kondycją od znacznie bardziej doświadczonych przeciwniczek z Kłosu Solniczki spod Białegostoku.

Punkty na wagę pozostania w

II lidze zdobyły: Aneta Wiewiórska - 4, Katarzyna Jaworska - 3, Aneta Niewul i Agnieszka Bieniek po 1 oraz debel Niewul - Wiewiórska.

Nie wykorzystali natomiast szansy pingpongiści Hutnika, przegrywając również z LKS "Kłos" Solniczki 10:1. Jedyne punkty dla suwalczan zdobył Dariusz Staszkiwicz.

W kategorii mężczyzn Hutnik znajduje się na ostatnim miejscu w tabeli. Choć do końca rozgrywek pozostało jeszcze kilka spotkań, suwalczanie nie mają już właściwie szans na zwycięstwo. O pozostanie w II lidze walczyć będą w pojedynkach barażowych ze zwyciężcą klasy okręgowej.

(rl)

Straż Miejska przypomina

mieszkańcom Suwałk oraz instytucjom, że zgodnie z art. 10 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 września 1980 roku w sprawie ochrony środowiska przed odpadami i innymi zanieczyszczeniami oraz utrzymania czystości i porządku w miastach i wsiach (Dz.U. nr 24 poz. 91) na jednostkach organizacyjnych (przedsiębiorstwa państwowe, spółki, spółdzielnie mieszkaniowe) i osobach fizycznych będących właścicielami, zarządcami i dzierżawcami nieruchomości położonych na terenie miasta ciąży obowiązek utrzymania czystości i porządku poprzez:

1. Usuwanie odpadów z nie zabudowanej części nieruchomości i z części obiektu budowlanego przeznaczonego do wspólnego użytkowania oraz gromadzenia tych odpadów w miejscach na ten cel przeznaczonych, w razie potrzeby odpowiedzialnie ich unieszkodliwienie.

2. Wyposażenie nieruchomości w urządzenia służące do gromadzenia odpadów oraz utrzymania ich w odpowiednim stanie sanitarno-porządkowym.

3. Oczyszczanie ze śniegu, lodu i błota oraz innych zanieczyszczeń chodników położonych wzdłuż nieruchomości i połowy szerokości jezdni na terenach o zwartej zabudowie.

Uchylenie się od tych obowiązków spowoduje konieczność ich wyegzekwowania poprzez nakładanie mandatów karnych, natomiast w stosunku do osób nagminnie uchylających się od wykonywania obowiązków określonych w cytowanych na wstępie przepisach będą stosowane środki przewidziane w art. 113 pkt. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 roku o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. nr 36 poz. 161 z 1991 r.).

Klub zaufania "Filar"

Telefon zaufania

61-719

od 18.00 do 21.00

od poniedziałku do piątku

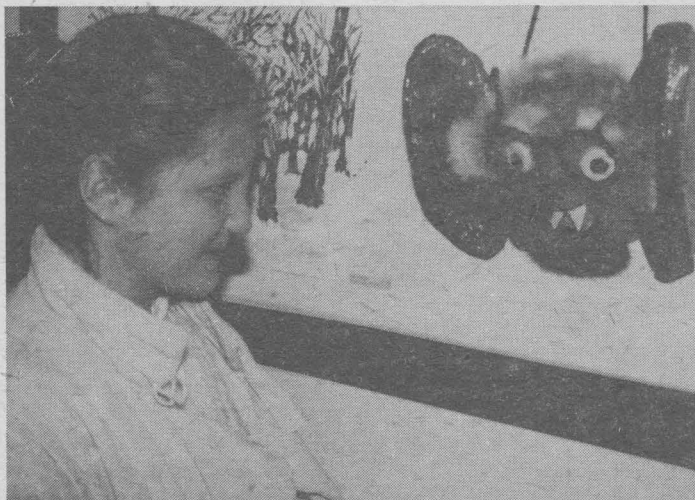
INFORMATOR KULTURALNY

Muzeum Okręgowe

zaprasza na ekspozycje stałe – "Pradzieje Ziemi Suwalskiej" – wystawa archeologiczna; "Alfred Wierusz-Kowalski" – wystawa malarstwa; "Malarstwo polskie XIX – XX wieku"; "Malarstwo i rysunek Bohdana Urbanowicza", "Rzeźba Adama Siemaszki", "Judaika".

Wojewódzki Dom Kultury

Galeria "Chłodna 20" zaprasza na wystawę XII Wojewódzkiego Przeglądu Dziecięcej Twórczości Plastycznej.

Suwalski Teatr Animacji (ul. Kościuszki 76, tel. 62-403, 44-36) zaprasza na:

- wystawę rysunku i grafiki Zbigniewa Bąka;
- spektakl dla dzieci "Tymoteusz wśród ptaków" – 10.12 o godz. 8.30, 11.00, 12.30 i 18.00 (sala STA),
- premierowy recital Wojciecha Straszynskiego "Noc szarlatanów" (muzyka i akompaniament – Grzegorz Bogdan) – 12.12 o godz. 18.00,
- premierę "Pastorałki" L. Schillera w wykonaniu Teatru 3/4 – 20.12 o godz. 19.00;
- organizuje wyjazdy do Warszawy na spektakle teatralne, operetkę i spektakle operowe połączone ze zwiedzaniem miasta.

Galeria Fotografii "PAcamera" (ul. Kościuszki 76 – wejście od ul. Chłodnej) zaprasza na wystawę fotograficzną członków klubu.

Biuro Wystaw Artystycznych

zaprasza na wystawę rysunku Ireneusza Mikołajczuka "Impresje meksykańskie" oraz ekspozycję "Eko-art".

Można wypożyczać po przystępnych cenach dzieła sztuki twórców z kraju i zagranicy.

Kino "Bałtyk"

8-12.12 – "Niesamowita McCoy" prod. USA, od lat 15, godz. 17.00 i 19.00,

13-16.12 – "Hot Shots II" prod. USA, od lat 12, godz. 17.00 i 19.00.

Miejskie Ognisko Artystyczne

zaprasza 9.12 o godz. 17.30 na koncert kwartetu "Pro Musica Antiqua". W programie – muzyka baroku.

Telefon zaufania 49-41

Lekarz, psycholog, pedagog - udzieli ci porady, informacji, wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych, gwarantując anonimowość, akceptację i życzliwość.

Dyżury codziennie w godz. 18.00 - 6.00
(oprócz sobót, niedziel i dni świątecznych)

SZTAMA W STA

ukończenie ze str. 1

STA dwa monodramy: "Moskwa-Pietuszki" według poematu Wieniedikta Jerofiejewa oraz "Kalamarapaksa" według Witkacego.

Ponieważ chciałabym trochę więcej uwagi poświęcić pierwszemu spektaklowi, krótko omówię drugi, zaprezentowany przez teatr

nem – też jest odpowiednia dla Caryl Swift, mówiącej po polsku z silnym obcym akcentem, ale całość mierna – scenariusz słaby, dramaturgia właściwie żadna. Reżyser w niewielkim stopniu wykorzystuje warsztat aktorki, której potencjał twórczy i możliwości mogliśmy ocenić dwa lata temu na

Fot. R. Krupiński

"Rondo" ze Słupska. Autorem scenariusza opartego na książce J. Siedleckiej "Mahatma Witkacy" oraz reżyserem jest S. Miedziewski, a w roli Winnifred Cooper wystąpiła Caryl Swift. Pomysł stworzenia "wielokrotnego portretu skomponowanego z biografii wielu kobiet, które łączyło tylko wspomnienie o I. Witkiewiczu", może sam w sobie ciekawy; rola autentycznej postaci – angielskiej aktorki rzeczywiście występującej w teatrze Witkacego w Zakopa-

XII Sztamie w Olecku w świetnym widowisku teatru "Blik" z Koszalina. Chociaż postać starej żalostnej kobiety jest poprawnie zbudowana i konsekwentnie poprowadzona, to jednak spektakl był mało interesujący i nużący. Zupełnie odmienne wrażenie odnieśli niewątpliwie odbiorcy przedstawienia "Moskwa-Pietuszki" w wykonaniu Jacka Zawadzkiego z teatru "Kana" ze Szczecina, ale o tym w kolejnym numerze "TS".

Jolanta Hinc-Mackiewicz

GO DO GARNKA?

PRZYPRAWY NAJNIEZBĘDNIJSZE

Do przypraw najniezbędniejszych należą niewątpliwie sól i cukier.

Sól jest wprawdzie dla ludzkiego organizmu nieodzowna, ale w ilości 3 – 5 g dziennie. Jeśli jemy jej więcej, wpływa na zwiększenie ciśnienia; jeśli mniej – odczuwamy ośpienie, brak chęci do życia, a następnie skurcze mięśni. Należy więc solić, ale z umiarem, pamiętając zawsze, że łatwiej dosolić niż "odsolić". Jeśli już jednak przesolimy zupę lub sos, można je jeszcze uratować dodając do nich surowy pokrajany ziemniak, który gotując się pochłania sól. Przesolone mięso można nieco podratować przygotowując do niego niesolony sos. Niestety, przesolonych ziemniaków nie da się uratować.

Pamiętać też należy, że szczypta soli dodana do niektórych potraw słodkich (ciasto drożdżowe, sernik) wybitnie podnosi ich smak.

Cukier dodawany w niewielkich ilościach do potraw solo-

nych nie sładzi, ale wysubtelnia smak potrawy. Gotowana marchewka, szpinak, brukselka, kalafior, zupa pomidorowa z odrobiną cukru będą znacznie smaczniejsze.

Dorsz duszony

50 dag filetów z dorsza, 50 dag ziemniaków, 5 łyżek oliwy, 2 duże cebule, 3 ząbki czosnku, nać pietruszki, sól, pieprz, 2 goździki.

Obrane i wyplukane ziemniaki oraz cebulę pokrajać na plastry. Filety podzielić na małe kawałeczki. Dno rondla wyłożyć plasterkami cebuli, lekko posypać solą i pieprzem, dodać rozarty czosnek oraz utłuczone goździki. Na cebulę nałożyć warstwę ziemniaków oraz kawałki dorsza, posypać solą, pieprzem i posiekaną nacią pietruszki (2 łyżki). Wlać oliwę i przykrywszy naczynie piec w piekarniku na małym ogniu ok. 1,5 godz.; w czasie pieczenia potrząsać od czasu do czasu naczyniem.

Agata

Urząd Miejski

w Suwałkach

Wydział Gospodarki Przestrzennej
i Komunalnej

ogłasza przetarg ograniczony
dla wykonawców z terenu Suwałk na wykonanie
robót wykończeniowych "pod klucz" hali nr 1, 2 i bud.
nr 3, 3a Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych
w Suwałkach.

I. Podstawowe dane techniczne:

Hala nr 1 - pow. użytkowa 714,7 mkw. Budynek o konstrukcji szkieletowej żelbetowej ze ścianami osłonowymi.

Hala nr 2 - pow. użytkowa 780 mkw. Konstrukcja jw.

Bud. nr 3a - pow. użytkowa 239,4 mkw. Budynek socjalno-biurowy o konstrukcji tradycyjnej - szkielet prefabrykowany.

Bud. 3 - pow. użytkowa 66,5 mkw. Budynek jw. ze stropem prefabrykowanym.

II. Termin:

- rozpoczęcia robót - 15.12.93 r.

- zakończenia robót - 15.06.94 r.

III. Dokumentację techniczną udostępnia do wglądu Wydział Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej UM w Suwałkach, pok. 122.

IV. Oferty powinny zawierać:

1. Kosztorys szczegółowy z ceną ryczałtową na poszczególne roboty:

- roboty budowlane

- roboty wodno-kanalizacyjne

- roboty wentylacyjne

- roboty wykon. sprężonego powietrza

- roboty instalacji elektrycznej

- roboty instalacji odgromowej

- roboty wykon. kotłowni olejowej

- roboty wyposażenia stacji transformatorowej

2. Propozycje warunków płatności.

3. Projekt umowy.

V. Oferty należy składać w nieprzekraczalnym terminie do dnia 9.12.93 r. w Wydziale Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej UM w Suwałkach Referat Kompostowni, pok. 122.

VI. Otwarcie ofert nastąpi w dniu 10.12.93 r. o godz. 9.00.

VII. Zastrzega się prawo do unieważnienia przetargu bez podania przyczyn.

INFORMATOR BEZROBOTNYCH

Rejonowy Urząd Pracy proponuje pośrednictwo w zatrudnieniu.

Potrzebni są:

- automatyk (technik elektryk lub elektryk),

- technolodzy drewna,

- szwaczki,

- technik elektromechanik,

- informatyk,

- technicy mechanicy,

- spawacze - monterzy instalacji sanitarnej,

- elektronik.

Prace dla inwalidów:

- referent ds. ekonomicznych,

- szwaczki,

- obsługa sprzedaży magazynowej

wej (komputer),
- księgowy (obsługa komputera),

- stolarz,

- cukiernik,

- mechanik - konserwator,

- obsługa urządzeń komputerowych,

- placowy - pędzlarz.

Szczegółowe informacje - Rejonowy Urząd Pracy, ul. Kościuszki 71 A, tel. 71-04.

***

Rejonowy Urząd Pracy w Suwałkach zatrudni inwalidę ds. informacji i rejestracji ofert pracy.

ROZWIĄZANIA ZADAŃ SZACHOWYCH:

Zad. 48a: 1. Gf2 i mat w następnym posunięciu.

Zad. 48b: 1. ... Hd2! i białe poddały się, gdyż: 2. Ge2 Gg4 3. Wc1 Wac8 4. Hd1 Wc1 5. H:c1 G:e2 6. Kg1 Gf3! wygrana czarnych.

Zarząd Budynków Mieszkalnych w Suwałkach ogłasza pisemny przetarg ofert

na wykonanie robót związanych z remontem stropu nad II piętrzem budynku mieszkalnego przy ul. Pułaskiego 24E w Suwałkach.

I. Zakres prac objętych remontem:

1. Wymiana elementów konstrukcyjnych - 30%.

2. Wzmocnienie elementów konstrukcyjnych - 40%.

3. Wymiana izolacji cieplnej na całej powierzchni stropu.

4. Opracowanie projektu realizacyjnego remontu stropu z wytycznymi realizacji.

II. Charakterystyka stropu:

1. Strop konstrukcji belkowej, drewniany, o powierzchni 1450 mkw. i rozpiętości w świetle podpór 6,50 i 8,10 mb.

III. Konieczność prowadzenia robót przy zasiedlonym budynku bez możliwości wykwaterowania lokatorów zamieszkałych bezpośrednio pod remontowanym stropem.

IV. Roboty winny być prowadzone przy wykorzystaniu opracowanej ekspertyzy konstrukcyjno-mykologicznej omawianego budynku. Wszelkich dodatkowych informacji dotyczących remontu udziela Dział Techniczny ZBM w Suwałkach, ul. Noniewicza 3, pokój nr 10, tel. 76-93.

Dokumentacja przetargowa (ekspertyza konstrukcyjno-mykologiczna) do wglądu oferentom znajduje się w ww. dziale.

Oferty należy składać w sekretariacie Zarządu Budynków Mieszkalnych w terminie do dnia 9.12.1993 r. Otwarcie ofert nastąpi w dniu 10.12.1993 r. o godz. 10.00 w siedzibie ZBM w Suwałkach, ul. Noniewicza 3.

Przystępujący do przetargu winni wpłacić wadium w wysokości 50 mln zł - do kasy ZBM najpóźniej do godz. 9.00 w dniu przetargu lub przelewem na konto nr 979801-1007-131 Bank Spółdzielczy Rutka Tartak najpóźniej w przeddzień przetargu. O wyniku przetargu oferenci, którzy złożyli oferty, zostaną powiadomieni w terminie do dnia 14.12.1993 roku.

Oferta winna zawierać:

1. Określenie terminów realizacji robót.

2. Określenie wskaźników do kosztorysowania robót, tj. stawka roboczogodziny, koszty ogólne, koszty zaopatrzenia oraz zysku.

3. Określenie kwoty ryczałtowej opracowania projektu realizacyjnego.

4. Projekt umowy z warunkami oferenta.

5. Oświadczenie czy jest podatnikiem podatku VAT.

6. Określenie rozwiązań materiałowych, technologicznych i organizacji prowadzonych robót.

7. Deklarację o prowadzeniu robót przez osobę z udokumentowanymi kwalifikacjami zawodowymi.

Wadium przepada w razie uchylenia się wybranego oferenta od zawarcia umowy. Zamawiający zwraca wadium niezwłocznie po powiadomieniu oferentów o wyniku przetargu, a oferentowi, którego oferta została przyjęta, niezwłocznie po zawarciu umowy.

Zamawiający zastrzega sobie prawo dowolnego wyboru oferenta lub unieważnienia całego przetargu bez podania przyczyn.

DELEGACJA WUP NA LITWIE

Delegacja Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Suwałkach przebywała w dniach 24 - 26 listopada w Olicie (Alytus) na Litwie. Efektem wizyty było podpisanie porozumienia o współpracy między WUP i tamtejszą Giełdą Pracy. Obie strony zobowiązały się do podejmowania wspólnych przedsięwzięć pozwalających na wykorzystanie doświadczeń, służących ograniczeniu bezrobocia i łagodzeniu jego skutków oraz współpracy w eliminowaniu nielegalnego zatrudnienia i pośrednictwa pracy. Przewidziano również konsultacje w zakresie poradnictwa zawodowego. Obie instytucje będą też wymieniać doświadczenia na tematy dotyczące organów sterujących rynkiem pracy, doradzać przy opracowywaniu i wdrażaniu regulacji prawnych usprawniających jego obsługę. (aw)

TVP 8 - 14 XII 93

SRODA

PROGRAM I

- 6.00 Kawa czy herbata?
- 9.00 Wiadomości
- 9.10 Program dnia
- 9.15 Mama i ja
- 9.30 Domowe przedszkole
- 9.55 Porozmawiajmy o dzieciach
- 10.00 "Na wariackich papierach" - serial prod. USA
- 10.50 Taki jest świat
- 11.15 Klub dobrej książki
- 11.35 Muzyczna Jedyńka
- 11.40 Podróże na kresy
- 12.00 Wiadomości
- 12.10 Program dnia
- 12.15 Magazyn notowań
- 12.45 Dla młodych widzów: "Mój program na antenie" oraz film prod. USA z serii "Wychowawca"
- 13.30 - 15.55 Telewizja Edukacyjna
- 13.30 "Starting business english" - język angielski w biznesie
- 13.40 Blok humanistyczny
- 15.50 Jaka szkoła
- 15.55 Program dnia
- 16.05 Dla młodych widzów: "Mój program na antenie" oraz film prod. USA z serii "Wychowawca"
- 16.50 Muzyczna Jedyńka
- 17.00 Teleexpress
- 17.20 Stop
- 17.40 Reportaż
- 18.05 "Na wariackich papierach" - serial prod. USA
- 19.00 Wieczorynka
- 19.30 Wiadomości
- 20.15 Studio Sport
- 22.05 Program publicystyczny
- 23.00 Wiadomości
- 23.15 Gorąca linia
- 23.25 Muzyczna Jedyńka
- 23.30 Studio Sport
- 0.05 Uwaga człowiek

PROGRAM 2

- 7.30 Panorama
- 7.35 Przeboje Dwójki
- 8.05 Program lokalny
- 8.35 "Robin Hood" - serial anim. prod. włosko-hispańskiej
- 9.05 Studio Dwójki
- 9.15 "Pokolenia" - serial prod. USA
- 9.40 Świat kobiet
- 10.05 "Muzzy in Gondoland" - język angielski dla najmłodszych
- 10.10 "The lost secret" - język angielski dla średnio zaawansowanych
- 10.25 "Muzzy comes back" - język angielski dla dzieci
- 10.30 "Bonjour ca va?" - język francuski dla początkujących
- 11.00 Panorama
- 11.05 Studio Dwójki
- 11.15 Studio Sport
- 12.00 "Ojciec Adam" - film dokumentalny
- 12.40 Reportaż
- 13.00 Panorama
- 13.05 "Życie zaczyna się po trzydziestce" - serial prod. USA
- 14.00 The Rolling Stones - koncert (1)

- 15.00 Publicystyka kulturalna
- 15.30 Powitanie
- 15.35 "Robin Hood" - serial anim. prod. włosko-hispańskiej
- 16.00 Panorama
- 16.05 Magazyn przechodnia
- 16.20 Zwierzęta wokół nas
- 16.50 Losowanie gier liczbowych totalizatora sportowego
- 16.55 Pogotowie ekologiczne Dwójki
- 17.05 Giełda
- 17.30 "Pokolenia" - serial prod. USA
- 18.00 Panorama
- 18.03 Program lokalny
- 18.35 Koło fortuny
- 19.05 W szpitalu wielkim jak świat: "Życie i śmierć" - film dok. W. Szumowskiego
- 19.35 Historia pana Tadeusza
- 20.00 "Życie zaczyna się po trzydziestce" - serial prod. USA
- 21.00 Panorama
- 21.30 Ekspres reporterów
- 22.05 Mały ekran - duży format: "Zaliczenie" - film prod. polskiej
- 22.30 Archiwum Cricoteki - "Dziś są moje urodziny"
- 23.25 "Wariat koncesjonowany" - film dok. F. Trzeciaka o Janie Wołku
- 24.00 Panorama
- 0.05 The Rolling Stones - koncert (2)

CZWARTEK

PROGRAM I

- 6.00 Kawa czy herbata?
- 9.00 Wiadomości
- 9.10 Program dnia
- 9.15 Mama i ja
- 9.30 Domowe przedszkole
- 9.55 Porozmawiajmy o dzieciach
- 10.05 "Policjanci z Miami" - serial sensacyjny prod. USA
- 10.50 Muzyczna Jedyńka
- 11.00 Kwadrans na kawę
- 11.15 "Panie na planie" - widowisko rozrywkowe
- 11.40 Smoczek czy grzechotka?
- 12.00 Wiadomości
- 12.10 Program dnia
- 12.15 Magazyn notowań
- 12.45 Dla młodych widzów: "A vista" - quiz muzyczny
- 13.30 - 15.55 Telewizja Edukacyjna
- 13.35 Wszechświat naszego ciała
- 14.25 Mieszkamy w Polsce, w Europie, na Ziemi
- 14.40 Zwierzęta świata: "Gepardy - więzy krwi" - serial dok. prod. angielskiej
- 15.10 Robinsonowie
- 15.35 Najlepsi na start, czyli 1500 sekund ze zwierzętami
- 15.55 Program dnia
- 16.05 Dla młodych widzów: "A vista" - quiz muzyczny
- 16.50 Muzyczna Jedyńka
- 17.00 Teleexpress
- 17.20 Miliard w rozumie

- 18.05 "Energetyczna alternatywa" - serial dok. prod. angielskiej
- 18.30 Znaki czasu
- 19.00 Treledysk
- 19.10 Wieczorynka
- 19.30 Wiadomości
- 20.00 Bilans
- 20.20 "Policjanci z Miami" - serial sensacyjny prod. USA
- 21.10 Tylko w Jedyńce
- 22.00 "Nie ma się z czego śmiać" - program niepublicystyczny
- 22.25 Pegaz
- 23.00 Wiadomości gospodarcze
- 23.20 Gorąca linia
- 23.30 Muzyczna Jedyńka
- 23.35 "Chłopaki z karnych kompanii" - film dok. prod. ZSRR
- 0.30 To lubię

PROGRAM 2

- 7.30 Panorama
- 7.35 Przeboje Dwójki
- 8.05 Programy lokalne
- 8.35 "Kot w butach" - serial anim. prod. japońskiej
- 9.00 Studio Dwójki
- 9.15 "Pokolenia" - serial prod. USA
- 9.40 Świat kobiet
- 10.05 "Wild America" - serial dok. prod. USA w wersji oryginalnej
- 10.35 "Boulevard du XX-eme siecle" - film w wersji oryginalnej francuskiej
- 11.00 Panorama
- 11.05 "Nie cały minę... - o poezji Stanisława Grochowiaka" - film dok. K. Domagalika
- 12.00 "Jesteśmy" - film dokumentalny
- 12.30 "Czarne i białe" - film dok. M. Ślesickiego
- 13.00 Panorama
- 13.05 "ESD" - film fab. prod. polskiej
- 14.45 "Myśliwski bigos" - film dok. P. Słowikowskiego
- 15.15 "Cabaret" - reportaż
- 15.30 Powitanie
- 15.35 "Kot w butach" - serial anim. prod. japońskiej
- 16.00 Panorama
- 16.05 Studio Sport
- 16.35 "Mój mały świat" - program H. Miroszowej
- 16.55 Paco de Lucia w Poznaniu - koncert (1)
- 17.30 "Pokolenia" - serial prod. USA
- 18.00 Panorama
- 18.03 Program lokalny
- 18.35 Koło fortuny
- 19.05 "Spotkania wileńskie" - film dok. A. Pawłowicza
- 19.25 "Rodzina nadziei" - film dok. A. Pawłowicza
- 20.00 Koncert jubileuszowy Henryka Mikołaja Góreckiego
- 21.00 Panorama
- 21.40 Lata 60.
- 22.10 Filmy Doris Dörrie: "Ja i on" - film fab. prod. USA
- 23.45 Reportaż
- 24.00 Panorama
- 0.05 Studio Teatralne Dwójki: Robert Musil "W stronę Klarysy" - szki-

ce z "Człowieka bez
właściwości", akt II

PIĄTEK

PROGRAM I

- 6.00 Kawa czy herbata?
- 9.00 Wiadomości
- 9.10 Program dnia
- 9.15 Mama i ja
- 9.25 Domowe przedszkole
- 10.00 Czytając Balzaka: "Kuzyn Pons" - film fab. prod. francuskiej
- 11.40 Muzyczna Jedyńka
- 11.45 Reportaż
- 12.00 Wiadomości
- 12.10 Program dnia
- 12.15 Magazyn notowań
- 12.45 Dla dzieci: "Ciuchcia"
- 13.30 - 15.55 Telewizja Edukacyjna
- 13.30 "The lost secret" - język angielski dla średnio zaawansowanych
- 13.45 Ludzie i polityka
- 14.00 Stan ducha
- 14.15 Szaleństwa medycyny
- 14.25 Teleplastikon
- 14.40 Nie tylko o poezji z Markiem Rostworowskim
- 15.55 Jaka jesteś
- 15.10 Jeśli nie Oxford, to co?
- 15.35 W kalejdoskopie
- 15.55 Program dnia
- 16.05 Dla dzieci: "Ciuchcia"
- 16.50 Muzyczna Jedyńka
- 17.00 Teleexpress
- 17.20 Automania
- 17.40 Tata, a Marcin powiedział...
- 18.00 Randka w ciemno
- 18.45 W kraju Zulu Gula
- 19.00 Wieczorynka
- 19.30 Wiadomości
- 20.15 Piątek z Newmanem: "Helen Morgan" - film fab. prod. USA
- 22.15 Zawsze po 21.00
- 23.00 Wiadomości
- 23.15 Gorąca linia
- 23.25 Muzyczna Jedyńka
- 23.30 "Wilczyca" - film fab. prod. polskiej
- 1.10 Liza Minelli - koncert (1)

PROGRAM 2

- 7.30 Panorama
- 7.35 Przeboje Dwójki
- 8.10 Program lokalny
- 8.40 "Batman" - serial anim. prod. USA
- 9.05 Studio Dwójki
- 9.10 "Muzea Austrii" - serial dok. prod. austriackiej
- 9.40 Świat kobiet
- 10.05 Film dokumentalny prod. austriackiej w wersji oryginalnej
- 10.35 "Ulica Sezamkowa" - program w wersji oryginalnej
- 11.00 Panorama
- 11.05 Studio Dwójki
- 11.10 Do trzech razy sztuka (powt.)
- 11.40 Róbta co chceta
- 12.00 Szansa na sukces
- 13.00 Panorama
- 13.05 "Przystanek Alaska" - serial prod. USA
- 13.50 Bez prądu - Grzegorz Ciechowski
- 14.55 "Gazda z cenzusem" - film dokumentalny
- 15.30 Powitanie
- 15.35 "Batman" - serial anim. prod. USA
- 16.00 Panorama
- 16.05 Klub Yuppies?
- 16.30 "Płonące serca" - serial

prod. francuskiej

- 17.20 Tęsknoty i marzenia
- 17.45 Welcome to America
- 18.00 Panorama
- 18.03 - 21.00 Program regionalny
- 21.00 Panorama
- 21.30 Sport
- 21.40 "A to pan zna" - widowisko według tekstów J. Tuwima
- 22.00 Historie o historii (2) - Mont Aiquille
- 22.20 "Przystanek Alaska" - serial prod. USA
- 23.05 Teatr sensacji: Francis Durbridge "Odwet"
- 0.45 Koncert rockowy
- 1.05 "Płonące serca" - serial prod. francuskiej

SOBOTA

PROGRAM I

- 7.00 Rondo
- 7.20 Rynek agro
- 7.45 Z Polski...
- 8.05 Racje i emocje
- 8.25 Wszystko o działce
- 8.50 Program dnia
- 9.00 Wiadomości
- 9.10 Ziarno
- 9.35 "5-10-15" - program dla dzieci i młodzieży oraz "Tajna misja"
- 11.00 "Na szlaku przygody" - serial dok. prod. australijskiej
- 12.00 Wiadomości
- 12.10 Pół godziny dla rodziny
- 12.45 Morze
- 13.15 Studio Sport
- 13.55 Walt Disney przedstawia: "Super Baloo", "Nie zmarnujmy jej życia"
- 15.15 Jesienne MTV
- 15.30 Teatr Telewizji: George Bernard Shaw "Żołnierz i bohater"
- 17.00 Teleexpress
- 17.20 Klatka
- 17.40 Mistrzostwa Polski Formacji Tanecznych - Radom '93
- 18.10 "Dzień za dniem" - serial prod. USA
- 19.00 Małe wiadomości DD
- 19.10 Wieczorynka
- 19.30 Wiadomości
- 20.00 Polskie zoo
- 20.30 "Kiedy Harry poznał Sally" - film fab. prod. USA
- 22.20 Wiadomości
- 22.30 Publicystyka kulturalna
- 0.05 "Zamówienie specjalne" - film fab. prod. USA
- 1.25 Oba Oba - rewia brazylijska
- 2.25 "Miasteczko Hellgate" - film fab. prod. USA

PROGRAM 2

- 7.30 Panorama
- 7.35 Wojsko i pieniądze
- 8.00 "Ulica Sezamkowa" - program dla dzieci
- 9.00 Tacy sami
- 9.20 Nauka języka migowego
- 9.25 Powitanie
- 9.35 Wspólnota w kulturze
- 10.10 Benny Hill
- 10.40 Róbta co chceta
- 11.00 Leonard Bernstein - spotkania z muzyką
- 12.00 Akademia Filmu Polskiego: "Jowita" - dramat z 1967 r.
- 13.40 Niedokończony rozdział
- 14.00 "Mistrz drugiego planu" - Stanisław Sierański - film dok. Z. Wa-

- wra i T. Pawłowicza
14.30 Sport
15.20 Halo Dwójka
15.25 Zwierzęta świata: "Gepardy - więzy krwi" - serial dok. prod. ang.
15.55 Losowanie gier liczbowych totalizatora sportowego
16.00 Panorama
16.05 Wielka gra
16.55 Program dnia
17.00 "Czterdziestolatek - 20 lat później" - serial TP
18.00 Panorama
18.03 Program lokalny
18.30 "Gra" - teleturniej
19.00 Bez prądu: IRA - koncert
20.10 Rzeczpospolita druga i pół
21.00 Panorama
21.25 Słowo na niedzielę
21.40 Benny Hill
22.20 Dopóki płynąć będą rzeki: "Niebieski żołnierz" - film fab. prod. USA
24.00 Panorama
0.05 Muzyka rozrywkowa

NIEDZIELA

PROGRAM I

- 7.00 Rolnictwo na świecie
7.15 Proszę o odpowiedź
7.35 Tydzień
8.30 Notowania
9.00 "Zamek Eureki" - serial prod. USA
9.25 Teleranek
10.10 "Pugwall" - serial prod. australijskiej
11.00 Reportaż
12.00 Telewizyjny koncert żyć
12.30 Tęczowy Music-Box
13.20 Z kamerą wśród zwierząt
13.45 Złote lata komedii angielskiej: "Genowefa" - film z 1953 r.
15.15 Reportaż
15.30 Sto pytań do...
16.00 Podróże na celuloidzie
16.40 Antena
17.00 Teleexpress
17.30 "Dynastia" - serial prod. USA
18.20 7 dni - świat
19.00 Wieczorynka
19.30 Wiadomości
20.15 "Requiem dla Grenady" - serial kostiumowy prod. hiszpańskiej
21.10 Sportowa niedziela
22.00 Sentymenty - wieczór drugi
22.50 "Peer Gynt" - program muzyczno-baletowy
23.30 "Pieńko milczenia" - film fab. prod. USA
1.05 Walce Fryderyka Chopina gra Marek Drewnowski

PROGRAM 2

- 7.30 Echa tygodnia (dla niesłyszących)
8.00 "Piotruś Pan i piraci" - serial anim. prod. USA
8.25 Film dla niesłyszących: "Requiem dla Grenady" - serial kostiumowy prod. hiszpańskiej
9.20 Słowo na niedzielę
9.25 Powitanie
9.30 Programy lokalne
10.30 Wzroczkowa lista przebojów Marka Niedźwieckiego
11.00 Godzina z Hanną Barberą

- 12.00 "Nefretete królowa Nilu" - film fab. prod. włosko-francusko-hiszpańskiej
13.40 Truskawkowe Studio (wydanie specjalne)
14.00 Studio Sport
14.50 Światowy Dzień Dziecka
15.00 Sport
15.50 Światowy Dzień Dziecka
16.00 Panorama
16.10 Program dnia
16.20 "Dzieciaki, kłopoty i my" - serial komediowy prod. USA
16.45 Animals
17.15 Wydarzenie tygodnia
17.45 Światowy Dzień Dziecka
17.50 Chimera
18.25 Gra
19.00 Koncert Mozartowski na rzecz Fundacji "Na ratunek dzieciom z chorobą nowotworową"
20.00 "A kuku, panie kuku" - serial anim. prod. niemieckiej
20.10 Godzina szczerości z Janiną Ochojską
21.00 Panorama
21.30 "Up With People" - koncert
22.30 "Tata w podróży służbowej" - serial prod. jugosławiańskiej
23.30 Światowy Dzień Dziecka
23.40 Program kabaretowy
24.00 Panorama
0.05 Muzyka rozrywkowa

PONIEDZIAŁEK

PROGRAM I

- 6.00 Kawa czy herbata?
9.00 Wiadomości
9.10 Program dnia
9.15 Mama i ja
9.30 Domowe przedszkole
9.55 Porozmawiamy o dzieciach
10.05 "Dynastia" - serial prod. USA
10.55 Muzyczna Jedynka
11.00 Przyjemne z pożytecznym
11.20 Gotowanie na ekranie
11.40 Od niemowlaka do przedszkolaka
12.00 Wiadomości
12.10 Program dnia
12.15 "Family album" - język anglo-amerykański dla średnio zaawansowanych
12.40 "Muzzy in Gondoland" - język angielski dla najmłodszych
12.45 Luz
13.30 - 15.55 Telewizja Edukacyjna
13.30 Prezentacje
13.50 Blok historyczny
14.00 Kronika 70
14.10 Enigma
14.20 "Świat lat trzydziestych" - film dok. prod. niemieckiej
14.45 Miejsca niezwykle
14.55 "Ogniem i mieczem" według Szymona Kobylińskiego
15.10 Tajna historia ZSRR
15.25 Rewizja nadzwyczajna
15.50 Jaka szkoła
16.05 Luz
16.50 Muzyczna Jedynka
17.00 Teleexpress
17.20 Laboratorium
17.40 Prawo i bezprawie
18.05 "Roseanne" - serial komediowy prod. USA
18.30 Sztuka nie sztuka
19.00 Wieczorynka
19.30 Wiadomości

- 20.00 Prosto z Belwederu
20.20 Teatr Telewizji: Ronald Harwood: "Sztuka przekładu"
21.50 Miniatury
21.55 Film dokumentalny
23.00 Wiadomości
23.15 Gorąca linia
23.25 Muzyczna Jedynka
23.35 "Życie na sprzedaż" - serial prod. włoskiej
1.05 Przeboje Bogusława Kaczyńskiego

PROGRAM 2

- 7.30 Panorama
7.35 Przeboje Dwójki
8.05 Programy lokalne
8.35 "Nowe przygody Calineczki" - serial anim. prod. japońskiej
9.00 Studio Dwójki
9.15 "Pokolenia" - serial prod. USA
9.40 Ona
10.05 "Muzzy in Gondoland" - język angielski dla najmłodszych
10.10 "Reporters" - język angielski dla młodzieży
10.20 "Muzzy comes back" - język angielski dla dzieci
10.25 "Alles gute" - język niemiecki dla początkujących
11.00 Panorama
11.05 Studio Dwójki
11.10 7 dni polskiego sportu
12.00 "Czas hańby, czas miłczenia, czas nadziei" - film dok. prod. czeskiej
13.00 Panorama
13.05 "Czterdziestolatek - 20 lat później" - film TP (powt.)
14.00 Rzeczpospolita druga i pół
15.00 Koncert dla "Rajskiej Wioski"
15.30 Powitanie
15.35 "Nowe przygody Calineczki" - serial anim. prod. japońskiej
16.00 Panorama
16.05 Studio Sport
16.15 Dedykacje "Chopinowskie dedykacje dla Lisztów"
16.40 Przegląd kronik filmowych
17.15 Polska Kronika Filmowa
17.30 "Pokolenia" - serial prod. USA
18.00 Panorama
18.03 Program lokalny
18.35 Koło fortuny
19.05 "Ostatni rok. Titanic 1989 - 1990" - film dok. prod. niemieckiej
20.00 "Błyskawice" - serial prod. USA
20.20 Auto
21.00 Panorama
21.30 Sport
21.40 Reporterzy Dwójki przedstawiają
22.05 Noc detektywów - Stryker: "Ciuciubabka" - film prod. USA
23.35 "Wina i kara" - film dokumentalny
0.05 Panorama
0.15 Jan Sebastian Bach - suita orkiestrowa nr 3
0.35 Noc i stres
0.50 "Błyskawice" - serial prod. USA

WTOREK

PROGRAM I

- 6.00 Kawa czy herbata?
9.00 Wiadomości

- 9.10 Program dnia
9.15 Mama i ja
9.30 Domowe przedszkole
9.55 Porozmawiamy o dzieciach
10.00 "Życie" - serial prod. japońskiej
10.45 "Ścisłe jawne" - wojskowy program publicystyczny
11.00 Giełda pracy, giełda szans
11.20 Klub samotnych serc
11.35 Poznaj siebie
12.00 Wiadomości
12.10 Program dnia
12.15 Magazyn notowań
12.45 Dla dzieci: "Tik-tak" oraz film z serii "Cadi-chon"
13.30 - 15.55 Telewizja Edukacyjna
13.40 "Gwiazdne podróże profesora Marka Demiańskiego
13.55 Klinika chorych maszyn
14.10 Z lamusa techniki
14.20 W kregu nauki
14.45 Połączenie
15.00 Księga cudów techniki
15.15 Z wiedzą przez życie
15.30 Telekomputer
15.55 Program dnia
16.05 Dla dzieci: "Tik-tak" oraz film z serii "Cadi-chon"
16.50 Muzyczna Jedynka
17.00 Teleexpress
17.20 Encyklopedia II wojny światowej
17.45 W kinie i na kasecie
18.05 "Murphy Brown" - serial komediowy prod. USA
18.30 Obok nas
19.00 Wieczorynka
19.30 Wiadomości
20.00 Sejmograf
20.25 "Skarga" - film fab. prod. polskiej
21.55 Chłodnym okiem
22.25 Program rozrywkowy
23.00 Wiadomości
23.15 Gorąca linia
23.25 Muzyczna Jedynka
23.30 Niezwykłe biografie: "Portret artysty z czasów starości" - film dok. G. Królikiewicza o reżyserze Januszu Nasfeterze
0.30 Sabat
1.10 Siódemka w Jedyńce

PROGRAM 2

- 7.30 Panorama
7.35 Przeboje Dwójki
8.05 Program lokalny

- 8.35 "Annette" - serial anim. prod. japońskiej
9.00 Studio Dwójki
9.15 "Pokolenia" - serial prod. USA
9.40 Świat kobiet
10.05 "Family album" - język anglo-amerykański dla początkujących
10.30 "The carsat crisis" - język angielski w nauce i technice
10.45 "Starting business english" - język angielski w biznesie
11.00 Panorama
11.05 Studio Dwójki
11.15 Animals
11.45 Ojczyzna polszczyzna
12.00 "Oderwać się od ziemi - Kazimierz Malewicz" - film dok. prod. angielskiej
13.00 Panorama
13.05 Flip i Flip
14.00 Godzina szczerości (powt.)
14.50 "Skrzynka kontaktowa" - film dokumentalny
15.30 Powitanie
15.35 "Annette" - serial anim. prod. japońskiej
16.00 Panorama
16.05 Studio Sport
16.15 Sposób na starość
16.45 Ojczyzna polszczyzna
17.00 "Co jest grane?" - program muzyczny dla dzieci
17.10 Poszukiwacze prawdy
17.35 "Pokolenia" - serial prod. USA
18.00 Panorama
18.03 Program lokalny
18.35 Koło fortuny
19.05 "Oderwać się od ziemi - Kazimierz Malewicz" - film dok. prod. angielskiej
20.00 Teatr Dwójki: "Charakter przestępstwa", reż. Teresa Kotlarczyk
20.30 "Koniec i początek" - poezja Wisławy Szymborskiej
21.00 Panorama
21.30 Sport
21.40 Reportaż
22.00 Klub Filmowy Dwójki: "Miłość w Niemczech" - film fab. prod. francusko-niemieckiej
24.00 Panorama
0.05 "Złote lata" - serial science-fiction prod. USA

Zarząd Budynków Mieszkalnych w Suwałkach ogłasza przetarg

na dzierżawę lokalu użytkowego położonego na terenie Targowiska Miejskiego (lokal nr 10 w budynku od ul. 1 Maja).

Lokal o pow. 16,66 mkw. - wadium 2.500.000 zł, cena wywoławcza 50 tys./mkw.

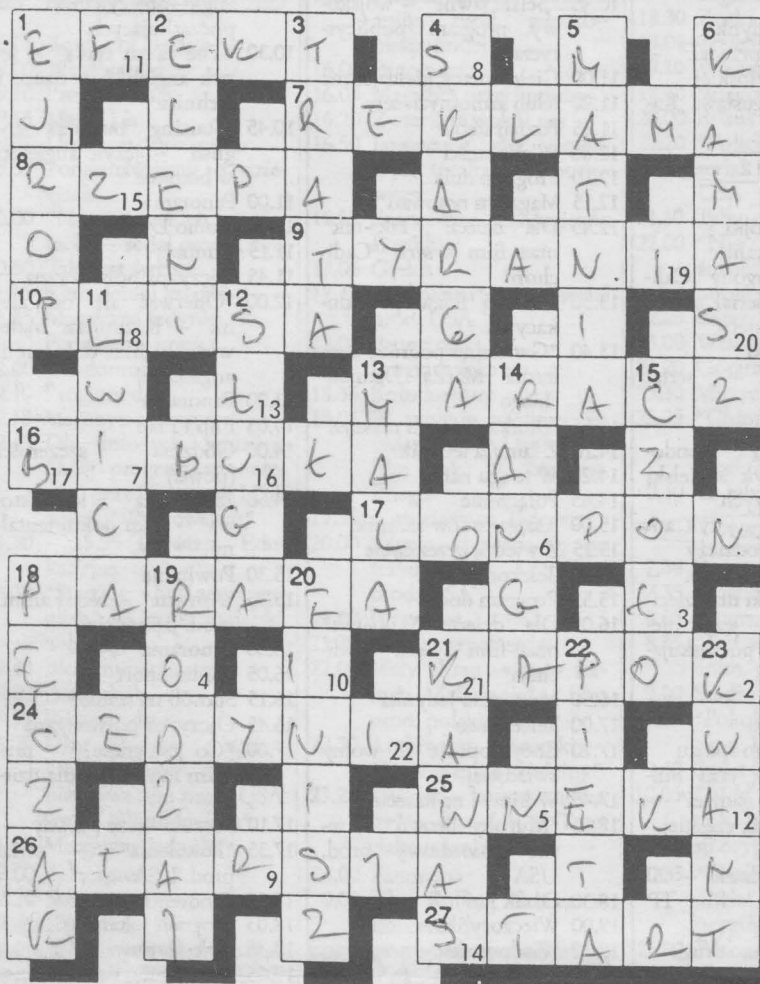
Przetarg odbędzie się w dniu 9 grudnia 1993 r. o godz. 9.00 w biurze Targowiska Miejskiego przy ul. Sejnerskiej 6.

Warunkiem przystąpienia do przetargu jest wpłacenie wadium do godz. 8.30 w kasie Targowiska.

Umowa dzierżawy zostanie zawarta na czas ściśle określony. Szczegółowe informacje można uzyskać w administracji Targowiska (tel. 62-514).

Zastrzega się możliwość odwołania przetargu bez podania przyczyn.

KRZYŻÓWKA NR 49/93

POZIOMO:

- 1) rezultat, wynik,
- 7) ponoć jest dźwignią handlu,
- 8) roślina – symbol siły, mocy,
- 9) rządy despotyczne,
- 10) fałda na spódnicy,
- 13) okup płacony porywaczom,
- 16) wysusza kleks atramentowy,
- 17) autor "Wilka morskiego",
- 18) oszczędnościowy podpis,
- 21) kamizelka ratunkowa,
- 24) miejsce zwycięskiej bitwy Mieszka I z wojskami margrabiego Hodona w 972 r.
- 25) wgłębienie w fasadzie budynku,
- 26) brak harmonijnej współpracy grup mięśniowych,
- 27) początek biegu.

PIONOWO:

- 1) pierwiastek chemiczny zawarty w kontynencie,
- 2) znana polska piosenkarka greckiego pochodzenia,
- 3) weksel ciagniony,
- 4) zażalenie,
- 5) sytuacja bez wyjścia,
- 6) rodzaj obuwia,
- 11) samica króla zwierząt,
- 12) ten, kto spełnia posługi osobiste,
- 13) górską łąka,
- 14) stopień, szarża wojskowa,
- 15) część twarzy,
- 18) rodzaj kaszy,
- 19) gatunek, odmiana, typ,
- 20) końcówka biegu,
- 21) żandarm turecki,
- 22) część nogi,
- 23) drobna cząstka energii.

"Paź"

Po rozwiązaniu krzyżówki litery z kratek ponumerowanych w prawym dolnym rogu ustawione od 1 do 22 utworzą myśl A. Fredry, którą po wpisaniu do konkursowego diagramu prosimy przesłać na adres redakcji "TS" w terminie 10 dni od daty ukazania się numeru.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22										

49

Rozwiązanie krzyżówki nr 44

"Praca lubi rozliczenie". Nagrodę książkową (do odebrania w redakcji "TS") wylosowała pani Czesława Augustynowicz, Suwałki, ul. Osiedle II bl 12 m 19. Losowała Małgosia.

WILK MORSKI (The Sea Wolf)

Prod.: USA 1992. Czas projekcji: 95 min. Reż.: Michael Anderson. Obsada: Charles Bronson

son jako Wilk Morski oraz Catherine Mary Stewart, Len Cariou.

Bogaty arystokrata (Christopher Reeve) poznaje piękną artystkę (Catherine Mary Stewart) tuż przed katastrofą promu, na pokładzie którego wspólnie podróżowali. Parę rozbitków ratuje statek dowodzony przez Wilka Morskiego – bezwzględniego kapitana (Charles Bronson), który przy pomocy żelaznej dyscypliny i ustanowionych przez siebie praw trzyma w ryzach buntującą się załogę i egzekwuje posłuszeństwo od wszystkich na pokładzie. Terroryzowani i upokarzani rozbitkowie muszą stoczyć z nim rozpaczliwą walkę, jeśli chcą przetrwać i ujść z życiem ze statku, który miał być dla nich zbawieniem.

CD

Grzegorz Turnau
– Pod światło

Wyd. Pomaton.

Krakowska Piwnica pod Baranami zapoczątkowała lub ułatwiła wiele znaczących karier estradowych. W przypadku Grzegorza Turnaua zanoszą się na kolejną. Po sukcesach pierwszej płyty piosenkarza pt. "Naprawdę nie dzieje się nic" (tytułową piosenkę wykonywało wielu artystów, m.in. M. Rodowicz, J. Wójcicki, Z. Zamachowski i M. Umer) obecnie Pomaton wydaje drugą serię 13 premierowych utworów. Do refleksyjnych kompozycji Turnaua dostroili się autorzy słów i w ten sposób powstał zestaw poetyckich piosenek, o których można powiedzieć, używając niemodnego słowa, że są po prostu piękne. Zwłaszcza że w tle wykonawcy i aranżera słychać obój, flet czy

wiolonczelę, a więc instrumenty wypychane z estrady przez elektroniczne syntezatory. Coś dla miłośników dobrze śpiewanej poezji.

"Pod światło" CD i MC: 1) Krótka bajka, 2) Trąbki, 3) Wielki Odkrywca Wyobraźni, 4) W miasteczku anioły, 5) Słowa, 6) Tak samo, 7) Gdy kwitnie żonkil, 8) Pamięć, 9) Rozmowa, 10) Cichosza, 11) Kawałek cienia, 12) Rzeźbione zmierzchem, 13) Dotąd doszliśmy.

NAJTAŃSZE
OGŁOSZENIE
W "TS"
TYLKO
3.000
za cm kw.